

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ 2009-2010

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ Α.Π.Θ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Θεολογική Σχολή
Τμήμα Θεολογίας
541 42 Θεσσαλονίκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.auth.gr/theo>

Εικόνα εξώφυλλου: Παβέννα, Άγιος Απολλύναρος ο Νέος.

Το Δημόνι Classis. (Λειτουργία) 556-565.

Επιμέλεια εξώφυλλου: Γλυκερία Χατζούλη, Επ. Καθηγήτρια

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών: Γλυκερία Χατζούλη, Επ. Καθηγήτρια
Διονύσιος Βαλάνης, Δέκτορας

ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

1. Πρυτανεία

Πρύτανης:	<i>Αναστάσιος Μάυθος</i>
Αντιπρυτάνεις:	<i>Αθανασία Τσατσάκου</i> <i>Σταύρος Πανός</i> <i>Ανδρέας Γιαννακονδίκης</i>

2. Σύγκλητος

Η Σύγκλητος αποτελείται από τον Πρύτανη, τους Αντιπρυτάνεις, τους Κοσμητάρχες των Σχολών, τους Προέδρους των Τμημάτων, έναν εκπρόσωπο φοιτητών από κάθε Τμήμα, δύο εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών, έναν εκπρόσωπο του Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Δ.Π.), έναν εκπρόσωπο του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) και έναν εκπρόσωπο του Διοικητικού Προσωπικού.

3. Η Σχολή

Η Σχολή καθιέρωσε ένα σύνολο συγγενών επιστημών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η αναγκαία για την επιστημονική εξέλιξη αλληλεπίδραση τους και ο αναγκαίος για την έρευνα και τη διδασκαλία συντονισμός. Τα όργανα της Σχολής είναι η Κοσμητεία, που απαρτίζεται από τον Κοσμητάρχη και τους Προέδρους των Τμημάτων, και η Γενική Συνέλευση, που απαρτίζεται από τις Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων που ανήκουν σ' αυτή.

4. Τμήμα

Κάθε Τμήμα καθιέρωσε το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το Τμήμα έχει την ευθύνη της μεθόδευσης της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας στο γνωστικό αντικείμενο της επιστήμης που καθιέρωσε.

Όργανα του Τμήματος είναι:

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σ' αυτή συμμετέχει ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη του Δ.Ε.Π., οι εκπρόσωποι των φοιτητών, ίσοι με το 50% των μελών του Δ.Ε.Π., και των μεταπτυχιακών φοιτητών σε ποσοστό 15% του αριθμού των μελών Δ.Ε.Π., οι εκπρόσωποι του Ε.Ε.ΔΙ.Π., του Ε.Τ.Ε.Π. και των διδασκόντων βοηθών, επιστημονικών συνεργατών και επιμελητών σε ποσοστό ίσο προς το 5% των μελών Δ.Ε.Π.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος είναι το κυρίαρχο όργανο, που χαράζει τη διδακτική και ερευνητική δραστηριότητα του καθώς και το δημοκρατικό έλεγχο της λειτουργίας του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο. Αυτό αποτελείται από τον Πρόεδρο και τον αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος, τους Διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους συμμετέχει, ανάλογα με το συζητούμενο θέμα, ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.ΔΙ.Π. ή του Ε.Τ.Ε.Π.

5. Τομείς

Κάθε Τμήμα χωρίζεται σε Τομείς, οι οποίοι συντονίζουν τη διδασκαλία μερους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης.

Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση και ο Διευθυντής. Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από το Δ.Ε.Π. του Τομέα και δύο εκπροσώπους των φοιτητών. Ο Τομέας προεδρεύεται από τον Διευθυντή του, που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση του Τομέα και ανήκει σε μια από τις δύο ανώτερες βαθμίδες (Καθηγητής, Αν. Καθηγητής) του Δ.Ε.Π.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Με το Νόμο-Πλαίσιο 1268/82 η Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης έχει χωριστεί σε δύο Τμήματα:

1. Τμήμα Θεολογίας.
2. Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Και τα δύο Τμήματα στελεχώθηκαν από το προσωπικό της παλαιάς Σχολής:

Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής: *Ιωάννης Κογκούλης*.

Η Κοσμητεία απαρτίζεται από:

α) τον Κοσμήτορα, καθηγητή *Ιωάννη Κογκούλη*

β) τους Προέδρους των δύο Τμημάτων

- Τμήματος Θεολογίας: καθηγητή *Δημήτριο Καϊμάκη*

- Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας: καθηγητή

Χρήστο Οικονόμου

γ) δύο εκπροσώπους των φοιτητών, έναν από κάθε Τμήμα.

Γραμματείς: Κυριακή Κλεισαρά

Υπάλληλος Γραμματείας: Ελένη Κωνσταντινίδη

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Ομότιμοι Καθηγητές του Τμήματος Θεολογίας (κατά χρονολογική σειρά)

Δαμιανός Δούκος, Νίκος Ζαχαρόπουλος, Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, Βασίλειος Ψευτογκάς, Πρόδρομος Ακανθόπουλος, Γρηγόριος Ζιάκας, Γεώργιος Μαντζαρίδης, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Βενιζέλος Χριστοφορίδης, Κωνσταντίνος Φράγκος, Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Βασίλειος Γουλότσης, Απόστολος Γλαβίνας, Ιωάννης Ταρνανίδης, Ιωάννης Γαλιάνης, Χρ. Βασιλόπουλος.

Ι. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Α. Πρόεδρος Τμήματος Αναπληρωτής Πρόεδρος	Δημήτριος Κατήρακης π. Βασίλειος Καλλιμακρίδης
Β. Διοικητικό Συμβούλιο Τμήματος	
Πρόεδρος Αν. Πρόεδρος	Α. Κατήρακης π. Βασίλειος Καλλιμακρίδης
Διευθυντής Τομέα Α΄ Διευθυντής Τομέα Β΄	Ι. Μουρτζίος Μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιδαννού Ανδρέας Νανάκης
Διευθυντής Τομέα Γ΄ Διευθυντής Τομέα Δ΄ Διευθυντής Τομέα Ε΄	Α. Τσελεγγίδης Π. Σκαλότης Αν. Κεσελόπουλος
Εκπρόσωπος Ε.Ε.ΔΙ.Π Εκπρόσωποι Ε.Τ.Ε.Π.	Αντ. Κυριατζή Δήμητρα Μπαζιώτοπούλου-Μαρτζέλου
Εκπρόσωποι φοιτητών Εκπρόσωπος μεταπτυχ. φοιτητών	

Γ. Η Γραμματεία του Τμήματος

Στεγάζεται στον πρώτο όροφο του κτηρίου της Σχολής και δέχεται τους φοιτητές κατά τις εργάσιμες ημέρες ώρα 12:00 - 13:00 μ.μ. από τις θυρίδες. Η Γραμματεία του Τμήματος προτίθεται να προσωπικονομήσει τη Γραμματεία και είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία της. Ενημερώνει τα σχολιαρχικά όργανα και κάθε ενδιαφερόμενο για την ισχύουσα νομοθεσία και τα νομικά και διοικητικά θέματα που προκύπτουν. Η Γραμματεία έχει το παρακάτω προσωπικό:

Γραμματέας: Ε. Παυλίδου-Βαργάβα
Υπάλληλοι: Αθανάσιος Μηνοβγαυιούδης, Α. Τσιτσιφής, Γ. Φωτακίδου-Μηνεγαβίδου
Υ. Ε.: Γ. Τζήκα,

Δ. Μέλη Τακτικής Συνέλευσης Πανεπιστημιακού Έτους 2009-2010

Πρόεδρος: Δ. Κατήρακης (Καθηγητής).
Αναπληρωτής Πρόεδρος: π. Βασίλειος Καλλιμακρίδης (Καθηγητής).

Καθηγητές: Π. Βασιλειάδης, Αν. Κεσελόπουλος, Ι. Κογκούλης, Μ. Κωνσταντίνου, Γ. Μαρτζέλος, Ανδρέας Νανάκης, μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιδαννού, Ι. Πέτρου, Α. Σιδόος, Δ. Τσελεγγίδης.

Αναπληρωτές Καθηγητές: Φ. Ιωαννίδης, Δ. Κουκούρα, Ι. Μουρτζίος, Π. Παχής, Π. Σκαλότης, Χρυσ. Σιτσοπούλης.

Επικουροί Καθηγητές: Ε. Αμοιρίδου, Χρ. Αρμαπατζής, Μ. Καζαμπία-Τσέπου, Αν. Κολτσιου-Νικήτα, Ι. Κουρμπιπέκης, Ν. Μαργγιώρος, Ν. Μορίδης, Ν. Παπαγεωργίου, π. Ιωάννης Σκιαδαρέσης, Στ. Τσομπανίδης, Γ. Χατζούλη.
Δέκτορες: Χ. Αρπατζίδης, Δ. Βαλαής, Ηλ. Ευαγγέλου, Α. Ζιάκα, Β. Μητροπούλου-Μούρα, Ε. Οικονόμου, Π. Υφαντής.

Βοηθοί: Ι. Γρηγορόπουλος.

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Αντ. Κυριατζή.

Ε.Τ.Ε.Π.: Α. Ζαυβετή, Δικ. Μηρανιώτου.

Εκπρόσωποι των φοιτητών (19).

Ε. Τομείς του Τμήματος

Από το 1983 (Υπ. Απ. Β1/76) συστάθηκαν και λειτουργούν στο Τμήμα Θεολογίας οι παρακάτω τομείς:

1. Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευτολογίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Παλαιάς Διαθήκης, της Καινής Διαθήκης, της Θρησκευτολογίας και των Κλασικών γλωσσών (Αρχαία Ελληνικά, Εβραϊκά κ.λπ.).

2. Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας, της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδας, της Ιστορίας των Σχολικών Εκκλησιών, της Εκκλησιαστικής Γραμματείας και της Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας.

3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Δογματικής, της Συμβολικής, της Ιστορίας των Δογμάτων, της Οικουμενικής Κίνησης και της Ιστορίας της Φιλοσοφίας.

4. Τομέας Διαιτησίας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Ορθολογικής, της Λειτουργικής, της Εκκλησιαστικής Μουσικής, της Κατηχητικής, των Παίδων-γυκών, του Κανονικού Δικαίου και της Εισαγωγής στη Θεολογία.

5. **Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας.** Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Ηθικής, της Γενικής Κοινωνιολογίας, της Εισαγωγής στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας, της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού και της Ποιμαντικής.

ΣΤ. Προσωπικό των Τομέων

1. Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευολογίας

Καθηγητές: Πέτρος Βασιλειάδης, Δημήτριος Καϊμάκης, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου.

Αναπληρωτές Καθηγητές: Παναγιώτης Παχής, Ιωάννης Μούρτζιος.

Επικουροι Καθηγητές: Άννα Κόλτσιου - Νικήτα, π. Ιωάννης Σκιαδαρέσης.

Λέκτορες: Χαράλαμπος Ατματζίδης, Αγγελική Ζιάκα.

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Ευάγγελος Αναστασιού

Ε.Τ.Ε.Π.: Νικόλαος Γόσιος.

2. Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καθηγητής: Ανδρέας Νανάκης, μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου.

Αναπληρωτής Καθηγητής: Φώτος Ιωαννίδης.

Επικουροι Καθηγητές: Ευαγγελία Αμοιρίδου, Χρήστος Αραμπατζής, Μαρία Καζαμία-Γοέρονου, Γλυκερία Χατζούλη.

Λέκτορες: Διονύσιος Βαλαής, Ηλίας Ευαγγέλου, Ελένη Οικονόμου, Παναγιώτης Υφαντής.

Βοηθός: Ιωάννης Γρηγορόπουλος (δ. Θ.).

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Αντωνία Κυριατζή (δ. Θ.).

Ε.Τ.Ε.Π.: Μαρίνα Ασλάνογλου-Βασιλειάδη, Ελισάβετ Καπλάνη, Δημήτρα Μπαζιλωτοπούλου-Μαρτζέλου (πτ. Θ.), Αικατερίνη Μπρανιώτου.

3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας

Καθηγητές: Γεώργιος Μαρτζέλος, Λάμπρος Σιάσος, Δημήτριος Τσελεγγίδης.

Αν. Καθηγητής: Χρυσόστομος Σταμούλης.

Επικουροι Καθηγητές: Ιωάννης Κουρεμπέλης, Στυλιανός Τσομπανίδης.

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Παρασκευή Ροκά.

Ε.Τ.Ε.Π.: Αργυρώ Ζαννετή.

4. Τομέας Λατρείας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης

Καθηγητής: Ιωάννης Κογκούλης.

Αναπληρωτές Καθηγητές: Δήμητρα Κούκουρα, Παναγιώτης Σκαλιτσής.

Επικουρος Καθηγητής: Νικόλαος Μαγγιώρος.

Λέκτορας: Βασιλική Μητροπούλου-Μοϊράκα.

Ι.Δ.Α.Χ.: Χρυσάνθη Οικονόμου.

5. Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας

Καθηγητές: π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Ανέστης Κεσελόπουλος, Ιωάννης Πέτρου.

Επικουροι καθηγητές: Νικόλαος Μυρίδης, Νίκη Παπαγεωργίου.

Ε.Τ.Ε.Π.: Ηλίας Καγιάρας, Ιωάννης Μπουζιανός, Αικατερίνη Στράτου.

Διδάσκαλοι Ξένων γλωσσών (Ε.Ε.ΔΙ.Π. Π): Ελένη Γκίνου (Γαλλικής), Μαρία Μακραντωνάκη (Αγγλικής), Σοφία Νικολαΐδου-Χατζηβασιλειάδου (Ιταλικής), Μαρία Πέππα (Γερμανικής).

Z. Εργαστήριο Παιδαγωγικής

Διευθυντής: *Ιωάννης Β. Κογκούλης*, **Κοσμητόρας Θεολογικής Σχολής** Α.Π.Θ.

Τηλέφωνο: 2310 996961, 2310 996965

Δραστηριότητες

- Συμβολή στην κάλυψη ερευνητικών και διδακτικών αναγκών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο του Τμήματος σε θέματα Παιδαγωγικής και Πολιτισμού.
- Συμμετοχή στην επιμόρφωση θεολόγων εκπαιδευτικών Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας σε θέματα Παιδαγωγικής και γνωστικών αντικειμένων.
- Ευσαιθητοποίηση σε θέματα διεπιστημονικής (ιστορία, γλώσσα) και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Επιμόρφωση προπτυχιακών, μεταπτυχιακών φοιτητών και θεολόγων καθηγητών στις Νέες Τεχνολογίες.

πτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο του Τμήματος σε θέματα Παιδαγωγικής και Πολιτισμού.

- Συμμετοχή στην επιμόρφωση θεολόγων εκπαιδευτικών Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας σε θέματα Παιδαγωγικής και γλωσσικών αντικειμένων.
- Ερευνητική εργασία σε θέματα Διεπιστημονικής (ιστορία, γλώσσα) και Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Επιμόρφωση προπτυχιακών, μεταπτυχιακών φοιτητών και θεολόγων καθηγητών στις Νέες Τεχνολογίες.
- Συμμετοχή και συνεργασία με άλλα Εργαστήρια Τμημάτων του Α.Π.Θ. στο πλαίσιο ευρύτερου θεματικού δικτύου με τίτλο: Δίκτυο Ανάπτυξης και Εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (ΔΙΕΤΠΕ).
- Οργάνωση Ημερίδων.
- Παρουσίαση παραθέματος ηλεκτρονικού υλικού από φοιτητές για τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών με υπολογιστές.

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Θεολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 1268/1982 και τις αποφάσεις των συνεδρίων αρ. 216/15.5.97 και 217/5.6.97, καθορίζει: Ο φοιτητής του Τμήματος, για να αποκτήσει πτυχίο Θεολογίας, πρέπει να παρακολουθήσει συνολικά σαράντα τέσσερα (44) υποχρεωτικά μαθήματα και δεκατέσσερα (14) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, τα οποία κατανέμονται ενδεικτικά σε οκτώ (8) εξάμηνα. Κάθε ώρα διδασκαλίας ή ασκήσεων μαθήματος αντιστοιχεί σε μία διδακτική μονάδα (δ.μ.). Ο ελάχιστος αριθμός διδακτικών μονάδων, που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου, είναι εκατόν εβδομήντα έξι (176), δηλαδή 134 δ.μ. υποχρεωτικών μαθημάτων και 42 δ.μ. κατ' επιλογήν υποχρεωτικών. Η ξένη γλώσσα δεν υπολογίζεται σε δ.μ., αλλά είναι υποχρεωτική για τη λήψη του πτυχίου και επιλέγεται για τέσσερα (4) εξάμηνα, επί διωρο εβδομαδιαίως. Το ίδιο ισχύει και για την άσκηση Λειτουργικής.

Ο φοιτητής του Τμήματος έχει τη δυνατότητα, σε όλη τη διάρκεια των σπουδών του, να παρακολουθήσει δύο το πολύ μαθήματα άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου. Οι εκδρομές-ασκήσεις συνιστούν πρακτική εκπαίδευση και αντιστοιχούν σε αριθμό δ.μ. στα πλαίσια των μαθημάτων που έχουν α-οκλήσει.

Ο χρόνος διάρκειας διδασκαλίας και εξετάσεων, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό Λειτουργίας του Α.Π.Θ. (ΦΕΚ 1099/Β/5.9.2000. απόφαση Υπουργού Παιδείας αρ. Φ. 1. 231/Β1/425, άρθρο 12, σ. 15764), καθορίζεται ως εξής:

30.09.2009 - 13.01.2010	Χειμερινό εξάμηνο
16.01.2010 - 10.02.2010	εξετάσεις Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου
13.02.2010 - 29.05.2010	εαρινό εξάμηνο
01.06.2010 - 30.06.2010	εξετάσεις Ιουνίου
01.09.2010 - 29.09.2010	εξετάσεις Σεπτεμβρίου

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΞΑΜΗΝΑ**Α' Εξάμηνο**

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS*
1. Αρχαία Ελληνικά (Αν. Κόλτσιου-Νικήτα)	3	3	1	5
2. Τα Θρησκευόμενα του Αρχαίου κόσμου (Θρησκευολογία) (Π. Παχής - Α. Ζιάκα)	3	3		5
3. Εισαγωγή στη Θεολογία (Δ. Κούκουρα)	2	2		4
4. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και τη βιβλική εβραϊκή γλώσσα (Μ. Κωνσταντίνου)	4	4		5
5. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη (Π. Βασιλειάδης)	3	3		5
6. Άσκηση Λειτουργικής (Π. Σκαλτσής)			2	
7. Ξένη Γλώσσα		2		
Σύνολο Δ.Μ.	15			

Β' Εξάμηνο

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Ιστορία και Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ανδρέας Νανάκης, μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου)	3	3		5
2. Βυζαντινή Αρχαιολογία (Μ. Καζαμία - Τσέρνου)	4	3	1	5
3. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από την ίδρυση της Εκκλησίας μέχρι το σχίσμα (1054) (Ε. Αμοιρίδου)	3	3		5

* European Community Course Credit Transfer System.

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
4. Ιστορία της Φιλοσοφίας (Δ. Σιάσος)	3	4		5
5. Εισαγωγή στην Παيداγωγική (Ι. Κογκούλης)	4	3	1	5
6. Πληροφορική και Θεολογία (Ν. Μυριδής)	3	3	1	5
7. Ξένη Γλώσσα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6	2		
Σύνολο Δ.Μ.	26			

Γ' Εξάμηνο

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Ερμηνεία Ιστορικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το κείμενο των Ο' (Ι. Μουρτζιος)	2	2		4
2. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από το σχίσμα (1054) μέχρι σήμερα (Δ. Βαλαής)	3	3		5
3. Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών (Ε. Οικονόμου)	3	3		5
4. Αγιολογία και Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία (Π. Υφαντής)	4	3		5
5. Γενική Κοινωνιολογία (Ι. Πέτρου - Ν. Παπαγεωργίου) (Ν-Ω) (Α-Μ)	3	3		5
6. Ξένη Γλώσσα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6	2		
Σύνολο Δ.Μ.	21			

Δ' Εξάμηνο

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Εφημερίδα Πουρτικών και Προφητικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το κείμενο των Ο' (Δ. Καϊμάκης)	2	2		4
2. Εφημερίδα Συνοπτικών Ευαγγελίων (π. Ι. Σκιαδαρέσης)	3	3		5
3. Τα οὐγγρικά μεγάλα Θρησκευήματα (Π. Παχής - Α. Ζιάκας)	3	3		5
4. Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Εφημερίδα Πατέρων (Χρ. Αραμπατζής)	4	4		5
5. Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες (Φ. Ιωαννίδης)	3	3		5
6. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας (Ν. Παπαγεωργίου)	2	2		4
7. Άσκηση Ομιλητικής - Επικοινωνίας (Δ. Κούκουρα)			1	
8. Είλη Γλώσσα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δοκ (2) μαθήματα	6	2		
Σύνολο Δ.Μ.	23			
Ε' Εξάμηνο				
Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Εφημερίδα Επιστολών του Αποστόλου Παύλου (Χ. Αιγατζίδης)	3	3		5
2. Δογματική Α'. Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και πνευματικότητα (Ι. Κουρουμελής)	3	3		5

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
3. Λειτουργική (Π. Σκαλτσής)	3	3		5
4. Εισαγωγή στην Ποιμαντική (π. Β. Καλλιακράνης)	2	2	1	4
5. Ποιμαντική Θεολογία (Α. Κεσελόπουλος)	2	2	1	4
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δοκ (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	19			
ΣΤ' Εξάμηνο				
Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Διαθρησκευτικός διάλογος (Π. Βασιλειάδης - Α. Ζιάκας)	2	2		4
2. Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων (Η. Ευαγγέλου)	3	3		5
3. Δογματική Β'. Εισαγωγή στη Θεολογική Γνωσιολογία (Γ. Μαρτζέλος)	3	3		5
4. Οικουμενική Κίνηση (Στ. Τομπανιδής)	3	3		5
5. Ομιλητική (Δ. Κούκουρα)	2	2		4
6. Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού (Ι. Πέτρος - Ν. Παπαγεωργίου)	4	4		5
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δοκ (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	23			
Ζ' Εξάμηνο				
Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Εφημερίδα της Ιωαννείου Γραμματείας (π. Ι. Σκιαδαρέσης)	3	3		5
2. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης (Δ. Καϊμάκης)	3	3		5

	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
3. Δογματική Γ΄ Έκθεση της Ορθόδοξου Πίστεως (Χρυσ. Σταμούλης)	3	3		5
4. Δογματική Δ΄ Συμβολική Θεολογία (Δ. Τσελεγγίδης)	3	3		5
5. Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική (Ι. Κογκούλης)	5	3	2	6
Άσκηση: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)				
6. Εισαγωγή στην Ηθική (Αν. Κεσελόπουλος)	2	2		4
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	25			

Η΄ Εξάμηνο

	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
Υποχρεωτικά μαθήματα				
1. Θεολογία της Καινής Διαθήκης (Π. Βασιλειάδης)	3	3		5
2. Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο (Ν. Μαγγιώρος)	4	4		5
3. Διδακτική του μαθήματος των Θερησκευτικών	5	3	2	6
(Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)				
Άσκηση: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)				
4. Χριστιανική Ηθική (Α. Κεσελόπουλος - π. Β. Καλλιμακίτης)	4	4		5
5. Σημειολογία του σύγχρονου Πολιτισμού (Ι. Πέτρου)	2	2		4
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	24			

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ Α΄ - Η΄

Α΄ Εξάμηνο

101. Αρχαία Ελληνικά

I. Ανθολόγιο κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας: *Μεταφραστική προ-σέγγιση*

II. Άσκηση: Γλωσσική ανάλυση κειμένων της πατερικής γραμματείας

Εγχειρίδια: 1α. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Μεταφραστικά ζητήματα στο χώρο της ελληνόφωνης και λατινόφωνης χριστιανικής γραμματείας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Φιλολόγως ζητούντες. Γλωσσικές απόψεις και όψεις στα κείμενα των Καππαδόκων Πατέρων*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2α. Η. - C. Nesselrath, *Εισαγωγή στην αρχαιωνοσία, τόμος Α΄*, εκδόσεις Παπαδήμας, Αθήνα 2003.

2β. Ι. Καραβιδόπουλος - Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Ο Απόστολος Παύλος και οι επίτ. εγκωμιαστικοί λόγοι του Ιωάννου Χρυσόστομου (Κείμενο - Μετάφραση)*, εκδόσεις Ιεραποστολικός Σύνδεσμος «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός», Θεσσαλονίκη 2003.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

102. Τα Θρησκευόμενα του Αρχαίου Κόσμου (Θρησκευολογία)

Εξετάζουμε τις εξής θεματικές ενότητες: «τι είναι η μελέτη της θρησκείας;» Πρόκειται για την επιστημονική έρευνα της ανθρώπινης πολιτιστικής όψης και των πρακτικών της. Η όψη αυτή είναι ταύτηση με τους σκοπούς της μελέτης μας και με τους ορισμούς που επιλέγουμε για χρήση, ορισμούς κατάλληλους για τους σκοπούς και τις αναζητήσεις μας. Ό,τι μας ενώνει σε αυτή τη συλλογική ομάδα, η οποία προσδιορίζεται με την αντωνυμία «δικό μας», δεν είναι μόνο οι κοινές αναζητήσεις, τα κοινά εργαλεία και η συμφωνία σε καθιερωμένες αποδείξεις και επιχειρηματολογία, αλλά επίσης το θεσμικό όργανο το οποίο μας ενώνει ως ομάδα και στο οποίο συνεισφέρει το έργο μας. Το όργανο αυτό είναι το δημόσιο πανεπιστήμιο, ένας θεσμός που καταλήγει σε ό,τι αποτελεί ακαδημαϊκή μελέτη της θρησκείας. Έτσι ίσως μπορούμε να καταλήξουμε αναθεωρώντας το αρχικό μας ερώτημα στο «τι

είναι η μελέτη της θρησκείας.» Η ερώτηση αυτή μπορεί να βρει άριστη απάντηση, αν πρώτα αναρωτηθούμε «πού ασκείται η μελέτη της θρησκείας, από ποιους και με ποιους σκοπούς;» Η απάντηση, εξαρτώμενη από τη συνάφεια των πραγμάτων και τα ενδιαφέροντα του καθενός, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ διαφορετικά συμπεράσματα σε διάφορους λαούς. Ένα άλλο σημείο που μας απασχολεί είναι η ταξινόμηση των θρησκειών. Πώς μπορούμε να ταξινομήσουμε και πώς μπορούμε να τις μελετήσουμε; Απάντηση στα ερωτήματα αυτά δίνει το έργο του ερευνητή της θρησκείας.

Με όλες αυτές τις κοινές υποθέσεις μπορεί τώρα κάποιος να κατανοήσει τι πασχίζει να μελετήσει ο φοιτητής του τμήματός μας: το ποιος λαός (σύνολο ανθρώπων), πότε, πού και γιατί όλα αυτά τα δεδομένα αναφέρονται ως θρησκεία. Θέτοντας τα ερωτήματα αυτά με τη μεθοδολογία ενός ερευνητή (όπως π.χ. ο Bruce Lincoln, University of Chicago), ο φοιτητής βλέπει το αντικείμενο της μελέτης ως μια ενδιαφέρουσα όψη ενός περίπλοκου ανθρώπινου κόσμου κοινωνικής συμπεριφοράς. Επομένως ο φοιτητής μελετά εκείνες τις υπόδηλ. το σύνολο των υποθέσεων, ιδεών, πεποιθήσεων κλπ. που αφορούν σε έννοιες των δεδομένων που μελετά, τότε αντιλαμβάνεται ότι οι λαοί ανά τον κόσμο δεσφικούν την κατηγορία «θρησκεία». Υπό το φως αυτό, ο φοιτητής της θρησκείας όχι μόνο αποδέχεται τις θρησκείες του κόσμου αλλά και εκτιμά πώς και γιατί ένας θεός, μια κίνηση ή μια ομάδα οδηγούνται να θεωρηθούν θρησκεία. Έτσι, αν μελετούμε τόσο την θρησκεία όσο και την κατηγορία «θρησκεία» ως γνώρισμα του πολύπλοκου συστήματος της ανθρώπινης συμπεριφοράς που ονομάζεται κοινωνία, το μάθημα γίνεται ενδιαφέρον.

Γενικά χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Υπήρξε ποτέ αυτό που αποκαλούμε ελληνική θρησκεία; Μπορεί η ερώτηση να είναι περσιτή αλλά πρέπει να γίνει εξαρχής απολύτως σαφές ότι ελληνική θρησκεία σκοτάδι του παρελθόντος γύρω στα 800 π.Χ. αναπηρήθηκαν διάφορες κοινότητες - πόλεις. Κάθε πόλη είχε το δικό της πάνθεο στο οποίο ορισμένοι θεοί ήταν σπουδαιότεροι από τους άλλους και ορισμένοι θεοί δεν λατρευτήκαν θρησκευτικές της γιορτές.

Η έννοια της ενσωμάτωσης της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Η αρχαία ελληνική θρησκεία ήταν πλήρως ενσωματωμένη στην κοινωνία, δεν υπήρχε

σφαίρα της ζωής από την οποία να αποουαίξει η θρησκευτική οπτική. Γέννηση, θάνατος, πόλεμος και ειρήνη, γεωργία, εμπόριο, πολιτική, όλα τα γινόντα και οι δραστηριότητες συνοδεύονταν από θρησκευτικές πρακτικές. Η ενσωμάτωση αυτή επηρέασε την αντίληψη του ιερού. Σχετικά θέματα που εξετάζονται στο μάθημα:

- πολυθεϊσμός, ευσέβεια και βέβηλο,
- οι εκπρόσωποι του «ιερού»
- ο ρόλος του φύλου και κυρίας της γυναικας- ειδικές μορφές ελληνικής ευσέβειας: μυστικές (Θεσμοφορία - λατρεία του Διονύσου) και μυστηριακές (Ελευσινεία μυστήρια), «ορφικός βίος».

Το μάθημα απευθύνεται σε εκείνους που θεωρούν παράξενο ότι ορισμένοι λαοί, ακόμη κι όταν ονομάζουν ένα στοιχείο της ανθρώπινης συμπεριφοράς ως «θρησκεία», στην πραγματικότητα ξεχωρίζουν το στοιχείο αυτό από άλλα στοιχεία του ανθρώπινου βίου, δηλαδή από αυτό που ονομάζουμε πολιτισμό ή ιστορία. Χρειάζεται πρώτα να περιγράψουμε το πώς και μετά να αιτιολογήσουμε το γιατί οι άνθρωποι είναι θρησκευτικοί. Επίσης μελετούμε το γιατί επιλέγουμε και ονομάζουμε συγκεκριμένες ανθρώπινες συμπεριφορές ως θρησκευτικές.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Ζιάκας, *Θρησκεία και πολιτισμός των προϊστορικών κοινωνιών και των αρχαίων λαών*, εκδόσεις Κορηλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Π. Παχής, *Ήρωες ερετής. Θεοργία και πολιτισμός στον αρχαιοελληνικό κόσμο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

2. W. Braun - R. McCutcheon, *Εγχειρίδιο Θρησκειολογίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Παχής - Α. Ζιάκας)

103. Εισαγωγή στη Θεολογία

Εξετάζεται το γνωστικό αντικείμενο της επιστήμης της Θεολογίας. Η δυναμική και η στατική θεώρηση της. Η χαρακτηριστική και η ακαδημαϊκή Θεολογία. Η θέση της Θεολογίας στο σύγχρονο Πανεπιστήμιο και ο ρόλος της στη διατύπωση αξιών για τις σύγχρονες κοινωνίες.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτρα Κούκουρα, *Εισαγωγή στη Θεολογία*, εκδόσεις Κορηλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Δημήτρα Κούκουρα, *Μεθοδολογική προσέγγιση Ομηλικών κειμένων*, εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Παναγιώτης Τρεμπέλας, Εγκυκλοπαίδεια της Θεολογίας, εκδόσεις Σωτήρη, Θεσσαλονίκη 1964.

(Δ. Κούκουρα)

104. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και τη Βιβλική Εβραϊκή Γλώσσα

Στόχος του μαθήματος είναι να ενημερώσει τους φοιτητές: α) για τα πορίσματα της σύγχρονης επιστήμης σε θέματα που σχετίζονται με την ονομασία, τη συγγραφή, τη σύνθεση, την ένταξη στον Κανόνα, το περιεχόμενο και τη θεολογία των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης και β) για την ιστορία, τη γραφή, την ανάγνωση και τα κυριότερα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της εβραϊκής γλώσσας του πρωτοτύπου κειμένου της Π.Δ.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Κατμάκης, *Σύντομη Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1991.

1β. Δ. Δοΐκος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική Ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδόσεις Επικέντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Στ. Καλαντζάκης, *Ερμηνεία περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Μ. Κωνσταντίνου)

105. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη

Ιστορία του χειρογράφου και εντύπου κειμένου της Καινής Διαθήκης. Ιστορία του Κανόνα της. Ιστορικά στοιχεία για το ελληνοιστικό περιβάλλον, στο οποίο αναπτύχθηκε και διαδόθηκε η Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, χαρακτηρισμός, τόπος, χρόνος, σκοπός συγγραφής, θεολογικές ιδέες και περιεχόμενο των επί μέρους βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Το μήνυμά τους στο σύγχρονο κόσμο.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Καραβιδόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Π. Βασιλειάδης, *Τα λόγια του Ιησού. Το αρχαιότερο ευαγγέλιο*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2008.

2α. Σ. Αγουρίδης, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα 1991.

2β. Ι. Παναγιόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1994.

(Π. Βασιλειάδης)

Άσκηση Λειτουργικής

Εισαγωγή στην ιστορία και τη Θεολογία της θείας Λατρείας. Εξέλιξη της θείας Λατρείας. Λειτουργικός χρόνος. Εκκλησιαστικό έτος. Μοναχικό και ασιατικό τυπικό. Οι ακολουθίες του νυχθημέρου. Ανάλυση λειτουργικών όρων. Λειτουργικά σκεύη, βιβλία και άμφια. Πρακτική άσκηση στο Ναό της Σχολής.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Φουντούλης, *Λειτουργική Α' Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία*, εκδόσεις Μιχαήλ Φουντούλης, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Ιωάννης Φουντούλης, *Κείμενα Λειτουργικής Α' και Β' (Ακολουθία του Νυχθημέρου, Θέματα Ευχολογίου)*, εκδόσεις Μιχαήλ Φουντούλης, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Π. Αλέξανδρος Σμέμαν, *Η Εκκλησία προσερχόμενη. Εισαγωγή στη Λειτουργική Θεολογία*, εκδόσεις Ακρίτας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Σκαλτσής)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση-κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο στην Αγγλική, όπως βίοι Αγίων, ερωτήσεις- απαντήσεις, ερμηνεία λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English*, 3rd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

1β. Μ. Μακραντωνάκη - Φαραζά, *English Theological Texts and Exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους*, 2nd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Β' Εξάμηνο

202. Ιστορία και Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος

Αντικείμενο εξέτασης του μαθήματος αποτελούν η ίδρυση και εδραίωση της Εκκλησίας, οι διαμάχες - αιρέσεις, ο μοναχισμός, η τέχνη, η πνευματική κίνηση, η διοίκηση.

Εγχειρίδια: 1. Ανδρέας Νανάκης, (μητρ. Αρκαλογορίου, Καστελλίου και Βιάννου), *Εκκλησία Εθναρχούσα και Εθνική. Μέσα από τη σύναξη των Πρεσβυτέρων και του Ιερού Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (1870-1922)*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Ανδρέας Νανάκης, (μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου), *Η Εκκλησία και ο Ελευθέριος Βενιζέλος*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.
(Ανδρέας Νανάκης, μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου)

203. Βυζαντινή Αρχαιολογία

Εισαγωγή στην τέχνη της παλαιοχριστιανικής, πρωτοβυζαντινής, μεσοβυζαντινής και υστεροβυζαντινής περιόδου. Αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά), γλυπτική, μικροτεχνία, ιστορημένα χειρόγραφα.

Εγχειρίδια: Ια. Μαρία Καζαμία-Τσέρνου, *Ιστοριώντας τη «δέσηση» στους Βυζαντινούς ναούς της Ελλάδος*, εκδόσεις Πουρναφράς, Θεσσαλονίκη, 2003.

1β. Διδακτικές σημειώσεις.

1γ. Ch. Delvoye, *Βυζαντινή Τέχνη*, εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2003.

(Μ. Καζαμία-Τσέρνου)

205. Ιστορία της Φιλοσοφίας

Διόσκειται η αρχαία ελληνική φιλοσοφία από τους Προσώκρατικούς ως τους τελευταίους Πλάτωνικούς. Παρουσιάζονται επίσης βασικοί αντιπροδωτικοί της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Η διδακκαλία εμπνεδώνεται με ανάδοση και ερμηνεία συναφών κειμένων. Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση θεμελιωδών φιλοσοφικών όρων που υιοθετήθηκαν από την ορθόδοξη θεολογική παράδοση και στην υπογράμμιση φιλοσοφικών θέσεων και μεθοδολογικών συμπεριφορών που είναι ασυμβίβαστες με εκείνες των Χριστιανικών συγγραφέων. Εκτιμούνται οι ορθολογικές και προσηλατικές ασκήσεις επί των αρχαίων πηρών. Παρέχεται υποχρεωτική και προαιρετική βιβλιογραφία.

Εγχειρίδια: 1. Κ. Δ. Γεωργιούλης, *Ιστορία της ελληνικής φιλοσοφίας*, εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2004, (Σύγγραμμα παιδαίο).

2. Ν. Μαρτσούκας, *Ιστορία της Φιλοσοφίας*, εκδόσεις Π. Πουρναφράς, Θεσσαλονίκη, 2006.

(Α. Σιάδος)

206. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από την Ίδρυση της Εκκλησίας μέχρι το Σχίσμα (1054)

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώση των συνθηκών που διαμόρφωσαν τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης της Εκκλησίας, τους θεσμούς της, τη σχέση

της με την κεντρική πολιτική εξουσία. Προσέγγιση των προβλημάτων, που προέκυψαν κατά την πρώτη χιλιετία στη ζωή της Εκκλησίας, καθώς και των τρόπων, με τους οποίους τα αντιμετώπισε.

Η πρώτη περίοδος περιλαμβάνει την ιστορία της αδιαίρετης μέχρι το σχίσμα του 1054 Χριστιανοσύνης. Στο πρώτο μέρος εκτίθεται η ιστορία της Εκκλησίας μέχρι το Μ. Κωνσταντινίνο σε τρία κεφάλαια (οι Απόστολοι, οι δωληγοί, οι γνωστικές αιρέσεις) και στο δεύτερο μέρος η ιστορία της Εκκλησίας από το διάταγμα των Μεδιολάνων (313) μέχρι το σχίσμα σε τέσσερα κεφάλαια (η Εκκλησία των αιρέσεων, των σχισματικών και των συνόδων, η αυτοκρατορική πολιτική στα θέματα της Εκκλησίας, η οικονομία, οι σχέσεις του ανατολικού και δυτικού Χριστιανισμού, δηλ. οι σχέσεις Ρώμης - Κωνσταντινούπολης).

Εγχειρίδια: Ια. Ευ. Αποφίδου, *Ζητήματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας (α-ι' αι.)*, υπό έκδοση, Θεσσαλονίκη.

1β. Αικ. Χριστοφιλιοπούλου, *Βυζαντινή Ιστορία*, τ. Α', Β1, Β2, εκδόσεις Βάνιας Θεσσαλονίκη, 1996-7.

2α. Ιωάν. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. Α', (Από την ίδρυση μέχρι το 1054), εκδόσεις Επικέντρο, Θεσσαλονίκη.

2β. Αικ. Χριστοφιλιοπούλου, *Βυζαντινή Ιστορία*, τ. Α', Β1, Β2, εκδόσεις Βάνιας Θεσσαλονίκη, 1996-7.

(Ε. Αποφίδου)

404. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική

Το περιεχόμενο της διδακκαλίας περιτορέφεται γύρω από ένα ευρύτατο φάσμα βασικών στοιχείων της Παιδαγωγικής Επιστήμης με κύριους άξονες τον επιστημονικό της χαρακτήρα, το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τα μεθοδολογικά προβλήματα της έρευνας καθώς και τη σχέση της με τις επιστήμες της αγωγής, αλλά και άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες.

Η ιστορική ανασκόπηση κρίνεται απαραίτητη με σαφείς αναφορές στο φαινόμενο της αγωγής, όπως απαντάται σε λαούς και θρησκείες, αλλά και σε ρεύματα ή τάσεις και ιδεώδη που κυριάρχησαν κατά καιρούς μέχρι τις μέρες μας. Η εξέταση του φαινομένου της αγωγής δεν εξαντλείται εδώ, δεδομένου ότι η μέλητη της σύγχρονης Παιδαγωγικής σε σχέση με τις δυνατότητες, τις προοπτικές, τους σκοπούς, τα μορφωτικά αγαθά, τις μεθόδους, τα μέσα, τους φορείς της, ακόμη και με μορφές άλλων ειδών αγωγής, κάτω από το πρίσμα νέων παιδαγωγικών κοινωνικών προβλημάτων, αναδεικνύουν το ρόλο

της αγωγής τόσο για το υποκείμενό της, το μαθητή, όσο και για το δάσκαλο ή καθηγητή και την κοινωνία ευρύτερα. Βασική επιδίωξή μας η επιστημονική και παιδαγωγική κυρίως θωράκιση των φοιτητών, στοιχείο απαραίτητο για την εξέλιξή τους και τις προοπτικές τους.

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Β. Κογκούλης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, έκδ. Ε΄, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Δημ. Χρ. Χατζηδήμου, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, Συμβολή στη διάχυση της παιδαγωγικής σκέψης*, έκδ. ΣΤ΄, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2007.

(Ι. Κογκούλης)

207. Πληροφορική και Θεολογία

Εισαγωγική παρουσίαση της επιστήμης της Πληροφορικής με έμφαση στη σύνθεση των τεχνικών δομών και στην ανάλυση των αρχών ψηφιακής λογικής που συνθέτουν το πλαίσιο λειτουργίας της. Σηνοπτική παράθεση της αρχιτεκτονικής των υπολογιστικών συστημάτων (Hardware). Βασικές αρχές των δικτύων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (H/Y). Ο κυβερνοχώρος του διαδικτύου (Internet). Εισαγωγή στις μεθοδολογίες του προγραμματισμού (software), στα λειτουργικά συστήματα H/Y και στις εφαρμογές επεξεργασίας δεδομένων. Παρουσίαση των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, οργάνωσης βάσεων δεδομένων και επεξεργασίας εικόνας, καθώς και των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τα προγράμματα αυτά. Ψηφιακά αρχεία και ψηφιακές βιβλιοθήκες. Δημιουργία παρουσιάσεων, μαθημάτων και διαλέξεων με χρήση H/Y.

Εφαρμογές της πληροφορικής σε διαδικασίες θεολογικού ενδιαφέροντος: Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (TLG), πληροφορική και Αγία Γραφή (λεξικά, concordantiae κ.λπ.). Η συμβολή των H/Y στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετα-εφαρμογές της ψηφιακής τεχνολογίας στα δεδομένα θεολογικού περιεχομένου. Ορισμός και ποσοτική αξιολόγηση της πληροφορίας. Τεχνολογικά επιτεύγματα αιχμής: τηλεδιάσκεψη, τηλεματική, εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θέματα ηθικής στην κοινωνία των H/Y.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική I: Η πληροφορία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική II: Διαδικασίες επεξεργασίας, ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. P. Rechenberg, *Εισαγωγή στην Πληροφορική*, εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2001.

(Ν. Μυρίδης)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση-κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο στην Αγγλική, όπως επιστολές Οικουμενικού Πατριάρχου, επισκόπων, αποστάσματα από τα Μηναία, ερωτήσεις - απαντήσεις, ερμηνεία λέξεων, συνώνυμα-αντώνυμα.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English*, 3rd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

1β. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological texts and exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους*, 2nd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Γ' Εξάμηνο

201. Ερμηνεία Ιστορικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το Κείμενο των Ο'

Το μάθημα προσεγγίζει το κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης με βάση την ερμηνευτική παράδοση της Εκκλησίας μας και τα πορίσματα της νεότερης βιβλικής επιστήμης. Ειδικότερα, μέσα από την ανάλυση βιβλικών περικοπών, εξετάζονται θέματα όπως η προέλευση του σύμψαντος, η εμφάνιση του κακού στον κόσμο, ο ρόλος του Θεού στην ιστορία της ανθρωπότητας, η σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, η διασπορά της ανθρωπότητας πάνω στη γη, η έναρξη της ιερής ιστορίας κ.λπ.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Κωνσταντίνου, *Ρήμα Κυρίου Κραταίων, Αφηρηματικά κείμενα, από την Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη *2005.

1β. W. Dietrich (μετ. Ι. Μούρτζιος), *Πρώτες φάσεις της βασιλείας στον Βιβλικό Ισραήλ*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Στ. Καλαντζάκης, *Ερμηνεία περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Ιω. Μούρτζιος)

302. Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών

Αρχική κοίτιδα, η πρωτόγλωσσα, μεταναστεύσεις και οριστική εγκατάσταση των Σλάβων. Πρώιμος πολιτισμός και μυθολογία. Η νέα Ευρώπη τον 9^ο αι. Το Χριστιανικό βάπτισμα. Ίδρυση των Εκκλησιών Βουλγαρίας και Σερβίας. Το βάπτισμα της Ρως. Σλαβοεθρμανικός ανταγωνισμός. Η βυζαντινή ιεραποστολή στη Μοραβία. Ένταξη Βουλγάρων, Ρως και Σέρβων στην πολιτιστική σφαίρα επιρροής του Βυζαντίου. Η Ορθόδοξια στα αλβικά κράτη των Βαλκανίων ως το 14^ο αι. Η Εκκλησία στη Ρωσία του Κιέβου και τη Μοσχοβία. Το Ρωσικό Πατριαρχείο. Αίρεσεις και σχίσματα στην Κεντρο-Ανατολική Ευρώπη. Η Ορθόδοξια σε διάλογο με τη Μεταρρύθμιση και Αντιμεταρρύθμιση. Η Ορθόδοξια στην Παλαιολογιστική Κοινοπολιτεία. Γεωπολιτική του δόγματος και περιχωρήσεις στο Χριστιανικό κόσμο των Σλάβων. Το σχίσμα της Ένωσης.

Γενεσι, εξέλιξη και σημασία των ορθόδοξων αδελφοτήτων λαϊκών στην Ανατολική Ευρώπη. Η ολβική Ορθόδοξια στα Βαλκάνια την Οθωμανική περίοδο. Η Συνοδική περίοδος της Ρωσικής Εκκλησίας. Τοπικές ολβικές Εκκλησίες στην πορεία τους προς την αυτοκεφαλία ή αυτονομία. Επαιτίδρωση του Ρωσικού Πατριαρχείου. Ο 20ός αι. στην ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτριος Β. Γόνης, *Ιστορία των Ορθόδοξων Εκκλησιών Βουλγαρίας και Σερβίας*, Αθήνα, εκδ. «Αρμός», 2001.

1β. Βλάντος Φειδός, *Εκκλησιαστική Ιστορία της Ρωσίας*, 988-1988 (Από την *ιστορία της μέχρι σήμερα*), Αθήνα, εκδ. «Αποστολική Διακονία», 1997.

1γ. Ελένη Οικονόμου, *Ορθόδοξη Εκκλησία της Παλαιάς, Αθήνα, «Αρμός», 2009.*

1δ. Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχίδος, *Πηγές εκκλησιαστικής ιστορίας των Ορθόδοξων Σλάβων, τόμος Α', Θεσσαλονίκη, εκδ. «Αδελφοί Κυριακίδη», τόμος Α', 2008.*

2α. Ιωάννης Ταρανανίδης, *Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών, Τεύχος Α', Ιστορία της Βουλγαρικής Εκκλησίας, Τεύχος Β', Ιστορία της Σερβικής Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις «Αδελφοί Κυριακίδη», 2007.

2β. Χριστίνα Μπουλάκη-Ζήση, *Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων, Θεσσαλονίκη, εκδ. «Βρυέννιος», 1989*

(Ε. Οικονόμου)

303. Αγιολογία και Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία

Το μύθημα ως προς το πρώτο μέρος του (Αγιολογία) στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τις ανθρωπολογικές, χριστολογικές και εκκλησιολογι-

κές παραμέτρους του γεγονότος της αγιότητας, μέσα από τα αγιολογικά μόνελα που δεσπόζουν σε κάθε περίοδο της εκκλησιαστικής ιστορίας από την εποχή της Βίβλου μέχρι τις μέρες μας. Επιπλέον, παρουσιάζονται αδρομεώς τα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με τη θεολογική, φιλολογική και ιστοριογραφική επεξεργασία της αγιολογικής γραμματείας.

Κατά το δεύτερο σκέλος του, το μύθημα αποτελεί μια ευρύτερη εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία: στα βασικά της είδη, τις μεθόδους προσέγγισης, το ιδιαίτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που τα παιδισώνει καθώς και τη σωτηριολογική της στοχοθεσία.

Εγχειρίδια: 1α. Δημ. Τσαμής, *Αγιολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 2007.

1β. Π. Υφαντής, *Κλήση στην αγιότητα. Αυχενούτας την πνευματική φωτογυμία της ορθόδοξης αγιολογίας*, Αθήνα, Αρμός 2009.

2α. Π. Πάσχος, *Εισαγωγή στην αγιολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας*, Αθήνα, Αρμός, 21997.

2β. Στ. Παπαδόπουλος, *Πατρολογία Α': Εισαγωγή, Β' και Γ' αιώνας*, Αθήνα 21982, 2000.

2γ. Ρ. Brown, *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας*.

(Π. Υφαντής)

304. Γενική Κοινωνιολογία

Εισαγωγή στην έννοια της επιστήμης. Ανάδοση των βασικών εννοιών-λειτουργιών της κοινωνικής ζωής: Τυπολογική παρουσίαση των τάσεων που οδήγησαν αρχικά στην προβληματική και προοδευτικά στη γένεση της Επιστήμης. Ερμηνεία της κοινωνικής συμπεριφοράς και δράσεως. Πρόσεγγιση και ανάδοση των προϋποθέσεων-πηγών της Κοινωνιολογίας. Προϊστορία, ιστορία και κλασικοί του κοινωνιολογικού χώρου, εξειδικευμένες προσπτώσεις. Διαρτήσεις της βασικής επιστήμης. Λειτουργία της ολκής κοινωνίας. Πρόθεση, μορφοποιητικές διαδικασίες, εξέλιξη, συλλειτουργία των κοινωνικών θεσμών. Σύνγχρονοι κλάδοι και περιεχόμενο. Μέθοδοι και αρχές της κοινωνιολογικής έρευνας.

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Πέτρου, *Κοινωνιολογία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Β. Γιούλιτης, *Γενική Κοινωνιολογία*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1997.

(Ν. Παπαγεωργίου - Ιω. Πέτρου)

305. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από το σχίσμα (1054) μέχρι σήμερα
 Από τα εκκλησιαστικά γεγονότα, τα οποία διαδραματίστηκαν κατά τη μακρόχρονη περίοδο που εκτείνεται από το σχίσμα των δύο Εκκλησιών (1054) ως τη σύγχρονη εποχή, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα ακόλουθα: οι αποτυχημένες προσπάθειες ένωσης των δύο Εκκλησιών, οι Σταυροφορίες, ο αγώνας των Παπών στη Δύση για την περιβολή και την κοριαρχία, το παπικό σχίσμα, η Μεταρρύθμιση και η Αντιμεταρρύθμιση, οι Σύνοδοι και η οργάνωση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, οι θρησκευτικές κινήσεις στη Δύση, τα Πατριαρχεία της Ανατολής και οι άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, τα υπολείμματα των αρχαίων ανατολικών Εκκλησιών, η Ορθόδοξη Εκκλησία κάτω από τον οθωμανικό ζυγό, ο μοναχικός βίος, οι αφέσεις και οι θεολογικές έριδες, οι Σύνοδοι και η οργάνωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος, η Οικουμενική Κίνηση και το Παγκόσμιο Σύμβουλο των Εκκλησιών.

Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές τις απαραίτητες ιστορικο-θεολογικές γνώσεις, που θα τους βοηθήσουν να γνωρίσουν την ιστορική διαδρομή του διασπασμένου χριστιανικού κόσμου και να κατανοήσουν τις δυσκολίες αλλά και τις δυνατότητες που υπάρχουν στις μέρες μας για την αποκατάσταση της ενότητας της Εκκλησίας.

Εγχειρίδια: 1α. Διον. Δ. Βαλαΐς, *Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας (11^{ος}-20^{ος} αι.)*, υπό έκδοση.

1β. Καλλίνικος Δελικάνης αρχιμ., *Επίσημη Εκκλησιαστικά έγγραφα του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, I, II, III, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

2α. Ιωάν. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. Β', Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη.

2β. Καλλίνικος Δελικάνης αρχιμ., *Επίσημη Εκκλησιαστικά έγγραφα του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, I, II, III, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

(Δ. Βαλαΐς)

Ξένες Γλώσσες. (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση - κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο, όπως η Θεία Λειτουργία (σημασία - τύποι Θ. Λειτουργίας), αποσπάσματα βιβλίων σχετικά με το γάμο στην Ορθόδοξη Εκκλησία, με τα πρώτα της έδρας της Κωνσταντινούπολης στη θεωρία και την πράξη. Η Κυριακή Προσευχής και το Σύμβολο της Πίστεως.

Εγχειρίδια : 1α. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English*, 3rd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

2β. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological Texts and exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους*, 2nd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Δ' Εξάμηνο

301. Ερμηνεία ποιητικών και προφητικών βιβλίων της Π.Δ. από το κείμενο των Ο'

Εκτός από τα γενικά εισαγωγικά στους ψαλμούς αναλύεται και ένας τουλάχιστον ψαλμός από κάθε λογοτεχνικό είδος. Στη δεύτερη ενότητα γίνεται προσπάθεια να προσεγγίσουμε το θέμα της τουδαϊκής εσχάτολογίας, όπως αυτή παρουσιάζεται στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊράκης, *Ψαλμώ τω Θεώ μου. Υπόμνημα σε εκλεκτούς Ψαλμούς*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Καϊράκης, *Η ημέρα Κυρίου στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Σ. Αγουρίδης, *Ερμηνευτική των ιερών κειμένων*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα *2008.

(Δ. Καϊράκης)

401. Ερμηνεία Συνοπτικών Ευαγγελίων

Ερμηνευτική ανάλυση του κατά Μάρκον Ευαγγελίου σε συνδυασμό με τις παράλληλες διηγήσεις των συνοπτικών Ευαγγελίων Ματθαίου και Λουκά. Η θεολογία των συνοπτικών ευαγγελιστών με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα όπως: εσχάτολογία (Βασιλεία του Θεού), χριστολογία (Υιός του ανθρώπου, Χριστός, Υιός του Θεού κ.λπ.), πνευματολογία, εκκλησιολογία, ιεραποστολή.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Καραβιδόπουλος, *Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη *2006.

1β. Σ. Αγουρίδης, *Ματθαίος ο Ευαγγελιστής*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2000.

2α. Σ. Ανγουρίδης, *Βιβλικές Θεολογικές Μελέτες: Γιατι σταυρώθηκε ο Χριστός; Μύθος - ιστορία - θεολογία*, εκδόσεις Άγιος Ζαΐς, Αθήνα 1993.

2β. Δ. Τρακατέλλης, *Εξουσία και πάθος*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1983.

(π. Ιω. Σκιαδάρεως)

601. Τα Σύγχρονα Μεγάλα Θρησκευήματα

Γένεση, ιστορική εξέλιξη, διδασκαλία, μύθος, λατρεία, ζωή και κοινωνία των σύγχρονων μεγάλων θρησκευμάτων του κόσμου, δηλαδή των ινδικών (Ινδουισμός, Βουδισμός, Τζαϊνισμός, Σικχισμός), των κινεζικών (Κομφουκισμός, Ταοϊσμός) και των ιαπωνικών (Σιντοϊσμός και ιαπωνικού Βουδισμού). Ειδική αναφορά γίνεται στο Ισλάμ, γένεση, εξέλιξη, κλάδοι, δομή ιαλαμικής κοινωνίας. Παρουσίαση βασικών αρχών και θέσεων του Ισλάμ και των άλλων ασιατικών θρησκειών με χρήση σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων.

Εγχειρίδια: 1α. Γρ. Ζιάκας, *Θρησκείες και Πολιτισμοί της Ασίας (Ινδικά, Βουδιστικά, Κινεζικά, Θιβητικά και Ιαπωνικά Θρησκευήματα)*, Εκδόσεις Κορηλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Π. Παχής, *Θρησκείες της Ανατολής*, εκδόσεις Κορηλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. R. McCutcheon, *Κατασκευάζοντας τη θρησκεία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Παχής - Α. Ζιάκας)

402. Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η επιστημονική οπουδή των Πατέρων και των συγγραφέων της Εκκλησίας από την αποστολική εποχή μέχρι τον ΙΕ' αιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη μελέτη της λατινικής χροσσιανικής γραμματείας.

Οι συγγραφείς εντάσσονται μέσα στο χώρο και το χρόνο που έδρασαν, ενώ εξετάζονται οι κοινωνικές, θρησκευτικές, φιλοσοφικές και πολιτιστικές συνιστώσες που επέδρασαν στη σκέψη τους ή προκάλεσαν την απολογητική και αντιπρητική τους στάση.

Ο βίος και η εργογραφία των συγγραφέων διερευνούνται ιστοριοκριφολογικά. Μέσα από τα συγγράμματά τους αναδεικνύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας, των εμπειριών και της συμβολής τους στην εξέλιξη και τη διαμόρφωση των αληθειών της πίστης και της εκκλησιαστικής παράδοσης. Ερευνάται η επίδραση της σκέψης κάθε συγγραφέα στους μετα-

γενέστερους και δίδεται έμφαση στην επικαιρική παρουσίαση του μηνύματός τους.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την πατερική θεολογία και ιδιαίτερος με τη δυτική θεολογική παράδοση τόσο κατά την περίοδο της αδιαίρετης Εκκλησίας όσο και κατά τους πρώτους αιώνες της διαίρεσής της. Οι διαφορετικοί τρόποι προσέγγισης και ερμηνείας των αληθειών της πίστης από τους Πατέρες της Δύσης, σε σχέση με εκείνους της Ανατολής, δεν προβάλλονται ως παράγοντες διαίρεσης και χωρισμού των δύο Εκκλησιών, αλλά εκτιμώνται μέσα στα πλαίσια της ποικιλίας των τοπικών παραδόσεων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της καθέμιας.

Εγχειρίδια: 1. Φώτιος Ιωαννίδης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία*. Συγγραφείς και Πατέρες της Δύσης (Β' - 27' αι.), τ. Α' - Δ' εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004-2008.

(Φ. Ιωαννίδης)

403. Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Ερμηνεία Πατέρων

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη εξετάζεται ο βίος και η διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και των εκκλησιαστικών συγγραφέων ενώ στη δεύτερη επιχειρείται η ιστορικο-θεολογική ανάδοση και επεξεργασία των έργων τους.

Ο κάθε συγγραφέας ή πατέρας της Εκκλησίας τοποθετείται στο ευρύτερο χωροχρονικό και πνευματικό πλαίσιο και διαπιστώνεται ο τρόπος με τον οποίο αντιδρά προσεταιριστικά ή αντιθετικά σε συγκεκριμένα κοινωνικά, πολιτικά, θεολογικά και εκκλησιαστικά δεδομένα.

Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται το πρόβλημα της ερμηνείας της χροσσιανικής γραμματείας. Παρουσιάζονται οι μέθοδοι ερμηνείας, που επέλεξαν πατέρες και εκκλησιαστικοί συγγραφείς καθώς και τα θέματα που προκύπτουν από τη συνάντηση του πατερικού λόγου με σύγχρονα ζητήματα.

Σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των φοιτητών στη χροσσιανική γραμματεία, στις μεθόδους ιστορικο-φιλολογικής της προσέγγισης και της ερμηνευτικής της ανάδοσης.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Χρήστου, *Πατρολογία*, τ. 1-5, Κυροριάνος, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. *Διονυσίου Αρεοπαγίτου Συγγράμματα*, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

2α. Π. Χρήστου, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία*, τ. Α' - Β', Κυροριάνος, Θεσσαλονίκη, 2002.

2β. Ιωάννου Δαμασκηνού, *Κατά Μανιχαίων*, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

(Χρ. Αραμπατζής)

405. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας

Σχέσεις θρησκείας και κοινωνίας. Το πρόβλημα της προελεύσεως και της λειτουργίας του θρησκευτικού φαινομένου. Θεωρίες για τη γένεση της θρησκείας. Η κοινωνιολογική προσέγγιση του θρησκευτικού φαινομένου. Θρησκεία και εναλλασσόμενες κοινωνικές μεταβλητές. Θρησκευτικές πεποιθήσεις και κοινωνική οργάνωση. Το κοινωνικό περιεχόμενο της θρησκευτικής ζωής. Ιστορία και τάσεις της Κοινωνιολογίας της θρησκείας. Γένεση και λειτουργία των θρησκευτικών θεσμών.

Εγχειρίδια: 1α. Β. Γιούλτσης, *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Daniele Hervieu-Léger, Jean- Paul Willaime: *Κοινωνικές Θεωρίες και θρησκεία*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2005.

2. Απ. Νικολαΐδης, *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2007.

(Ν. Παπαγεωργίου)

Άσκηση Ομιλητικής - Επικοινωνίας

Περιλαμβάνει κριτική προσέγγιση Ομιλιών και μεθοδολογική ανάλυση βασισμένη στις αρχές της επικοινωνίας.

Εγχειρίδια: 1α. Δήμητρα Κούκουρα, *Η Ρητορική και η Εκκλησιαστική Ρητορική. Διαχρονική Μελέτη*, εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Δήμητρα Κούκουρα, *Εκκλησία και Γλώσσα - Επικοινωνιακή προσέγγιση*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Ευαγγέλου Θεόδωρου, *Μαθήματα εκκλησιαστικής Ρητορικής ή Ομιλητικής*, Αθήνα 1988.

(Δ. Κούκουρα)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγωση - ερμηνεία λέξεων - συνώνυμα-αντώνυμα, μετάφραση αποσπασμάτων της Καινής Διαθήκης, της Αποκάλυψης, ερωτήσεις-απαντήσεις.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English*, 3rd edition, εκδόσεις Π. Πουρναρά 2008.

2β. Μ. Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological Texts and exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς Θεολογικούς όρους, PART II*, εκδόσεις Υψηλής Δημοσιευμάτων Α.Π.Θ.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Ε' Εξάμηνο

501. Ερμηνεία Επιστολών του Αποστόλου Παύλου

Εισαγωγή στη δομή και το θεολογικό και κοινωνικό υπόβαθρο των παύλειων επιστολών. Ερμηνεία αποσπασμάτων από τις επιστολές του απ. Παύλου και κυρίως των Α' και Β' προς Θεσσαλονικείς. Σύντομη παρουσίαση των θέσεων του Παύλου για τη χριστολογία, μυστηριολογία, εκκλησιολογία, εσχολογία και την ανθρωπολογία. Επίσης θα γίνει αναφορά στις κοινωνιολογικές απόψεις του αποστόλου (λογεία), στην ευχαριστιακή θεολογία και στη σχέση του Παύλου με τον ιουδαϊσμό.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Γαλιάνης, Α' και Β' επιστολές του Αποστόλου Παύλου προς Θεσσαλονικείς, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Π. Βασιλειάδης, *Παύλος. Τομές στη Θεολογία του. Τόμος Α'*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2α. Χρ. Καρακόλης, *Αμαρτία, βάπτισμα, χάρις (Ρωμ. 6,1-14) - Συμβολή στην παύλεια σωτηριολογία*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

2β. Γ. Γρηγόπουλος, *Χριστιανικός Γνωστικισμός. Τα κοπτικά κείμενα του Nag Hammadi στην Αίγυπτο*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2004.

(Χ. Ατρατζίδης)

502. Δογματική Α'. Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας

Ιστορία της μορφολογικής αναπτύξεως των ορθόδοξων δογμάτων από τη βιβλική τους διατύπωση μέχρι την πιο αναπτυγμένη εκκλησιαστική τους μορφή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται κυρίως στο Τριαδικό και το Χριστολογικό δόγμα. Η εξέταση της μορφολογικής αναπτύξεως των δογμάτων αυτών γίνεται σε στενή σχέση με την Ορθόδοξη πνευματική εμπειρία και ζωή.

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπέλης, *Ρωμανού Μελωδού θεολογική Δόξα (Σύγχρονη ιστορικο-δογματική άποψη και ποιητική Θεολογία)*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Ιω. Κουρμπιελές, Οικουμενικά παραδείγματα στην ιστορία της εκκλησίας, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

1γ. Γεώργιος Μαρτζέλος, *Η Χριστολογία του Βασιλείου Σελουκείας και η οικουμενική σημασία της*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

(Ι. Κουρμπιελές)

503. Λειτουργική

Ιστορία και Θεολογία της Χριστιανικής Λατρείας. Η έννοια των όρων Λειτουργία, Λειτουργική, Λατρεία, Τελετουργική, Λειτουργική Θεολογία και Θεολογία της Λατρείας. Η λειτουργική προσευχή ως αντικείμενο της Χριστιανικής Λατρείας. Ο άνθρωπος ως λειτουργικό ον, ο βιβλικός, δογματικός, κοινωνικός και κοσμικός χαρακτήρας της θείας Λατρείας. Πηγές της Λειτουργικής, Λειτουργική Εφημερευτική. Λειτουργικοί τόμοι της Ανατολής και της Δύσεως. Η θεία Λειτουργία. Οι απαρχές της θείας Ευχαριστίας. Η ευχαριστιακή ενότητα κλήρου και λαού. Ευχαριστιακή εκκλησιολογία. Λειτουργική και πνευματική ζωή. Λειτουργία και κόσμος. Η εξέλιξη και διαμόρφωση της θείας Λειτουργίας. Εμπνευσία της θείας Λειτουργίας, με βάση τα λειτουργικά υπομνήματα. Ανάδυση των Λειτουργικών Αποστολικών Διαταγών, αποστολόου Μάρκου, Ιακώβου, Αρμενιανών, Ρωμαϊκής, Σύγχρονα Λειτουργικά προβλήματα και δυνατότητες Λειτουργικής ανανέωσης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος είναι αναγκαία η συμμετοχή των φοιτητών τόσο στις εκπαιδευτικές ασκήσεις σε Μητροπολεις και ενορίες της Ελλάδος, για τη μελέτη της Λειτουργικής τους ζωής, όσο και στην εβδομαδιαία λατρευτική ονύαξη στο ναό της Σχολής.

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Σκαλότης, *Λειτουργικές Μελέτες*, Τόμοι Α' - Β', εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999, 2006.

1β. Ιωάννης Φουντούλης, *Κείμενα Λειτουργικής Γ' (Αί Θεία Λειτουργία)*, εκδόσεις Μιχαήλ Φουντούλη, Θεσσαλονίκη 1998.

2. Γεώργιος Φίλιας, *Παράδοση και εξέλιξη στη Λατρεία της Εκκλησίας*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2006.

(Π. Σκαλότης)

504. Ποιμαντική Θεολογία

Παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις, οι στόχοι και οι άξονες της Ποιμαντικής Θεολογίας με βάση τη βιβλική και πατερική μας παράδοση.

Εγχειρίδια: 1α. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Η Λειτουργική Παράδοση στον Αλέξανδρο Πλαταδαμάτη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

2. Β. Θερμής, *Ποιμάνοντες μετ' επιστήμης*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1996.

3. Αρ. Βαρβιάς, *Περίθαρκετικότητα και Εκκλησία*, εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2006.

4. Αδ. Αυγουστιδής, *Ποιμάνεις και θεραπευτής*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1999.

Άσκηση Ποιμαντικής

(Αν. Κεσελόπουλος)

505. Εισαγωγή στην Ποιμαντική

Περί μεθοδολογίας της ποιμαντικής στην εκκλησιαστική παράδοση. Βασικές συνταγμένες του ποιμαντικού έργου. Η θεία οικονομία ως βάση της ποιμαντικής. Θεραπευτική ποιμαντική. Ακρίβεια και οικονομία στην Εκκλησία. Ο ρυθμητικός χαρακτήρας της ποιμαντικής και οι οικουμενικές της διαστάσεις.

Εγχειρίδια: 1α. π. Βασιλείος Καλλιμαγιάνης, *Μεθοδολογικά πρότερα της Ποιμαντικής*, *Λεντία Σανυήμερι*, Ι, εκδόσεις Μυθόδονια, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. π. Βασιλείος Καλλιμαγιάνης, *Ο εκκλησιαστικός χαρακτήρας της Ποιμαντικής*, *Λεντία Σανυήμερι* ΙΙ, εκδόσεις Μυθόδονια, Θεσσαλονίκη, 2005.

2. Αλ. Σταυρόπουλος, *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδόσεις Αρμός, Θεσσαλονίκη 1997. (Άσκηση Ποιμαντικής).

(π. Β. Καλλιμαγιάνης)

ΣΤ' Εξάμηνο

605. Διαθηρηκειακός Διάλογος

Α' ΠΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ - ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή στην επιστήμη της ιεραποστολικής. Η *αλλαγή παραδείγματος* στην ιστορία της Χριστιανικής ιεραποστολής. Το *ορθόδοξο παράδειγμα*. Η θεολογική θεμελίωση της ιεραποστολής. Κριτήρια αυθεντικότητας της Χριστιανικής ιεραποστολής (διαφορά ορθόδοξης και μη ορθόδοξης ιεραποστολής). Ο οικουμενικός χαρακτήρας της Χριστιανικής ιεραποστολής (Η κοινή Χριστιανική

κή μαρτυρία). Ευαγγέλιο και πολιτισμός. Ο ευχαριστιακός χαρακτήρας της ιεραποστολής (Η χριστιανική μαρτυρία ως μεταλεπιουργία). Η κοινωνική και κοσμική διάσταση της χριστιανικής μαρτυρίας. Η μαρτυρία, της Εκκλησίας κατά τη μετανεωτερικότητα.

Β' ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γνωριμία των βασικών αρχών της διαθρησκειακής εκπαίδευσης για τη διεξαγωγή ορθού και εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ του χριστιανισμού και των σύγχρονων μεγάλων παγκόσμιων θρησκειών. Σημεία σύγκλισης και απόκλισης των αρχών των μεγάλων θρησκειών προς τις θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής διδασκαλίας για την αλληλοκατανόηση και την ειρηνική συνύπαρξη των λαών. Ο διαχρονικός διάλογος μεταξύ Ανατολικής Χριστιανικής Εκκλησίας και Ισλάμ. Διαθρησκειακή εκπαίδευση, διαθρησκειακός διάλογος, παγκόσμιες πρωτοβουλίες, πρωτοβουλίες των Θεολογικών Σχολών Θεσσαλονίκης και Αθηνών, της Εκκλησίας της Ελλάδος και των Πρεσβυτεριών Πατριραρχείων, συνένδρια διαθρησκειακού διαλόγου.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης, *Ενότητα και μαρτυρία*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Γρ. Ζιάκας, *Θρησκευολογικά Μελετήματα*, τόμ. Α', εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Π. Βασιλειάδης, *Μετανεωτερικότητα και Εκκλησία*, εκδόσεις Ακρίτας, Θεσσαλονίκη 2002.

(Π. Βασιλειάδης - Α. Ζιάκας)

602. Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων

Η αφετηρία της ολαβικής γραμματείας βρίσκεται στο έργο των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, οι οποίοι δημούργησαν τη ολαβική γραφή και τη διέδωσαν στον ολαβικό κόσμο. Η ολαβική εκκλησιαστική γραμματεία στα πρώτα χρόνια (από τον 9^ο αιώνα) αποτελεί πιστή αντιγραφή και μετάφραση της βυζαντινής εκκλησιαστικής γραμματείας. Παράλληλα και η γενικότερη ολαβική γραμματεία και φιλολογία επηρεάζεται από την ελληνική σκέψη και τις κατά καιρούς μεταβολές στον ιδεολογικό και πνευματικό χώρο του Βυζαντίου. Αυτή η εξέλιξη της ολαβικής γραμματείας, από την εφεύρεση της ολαβικής γραφής μέχρι τα υστεροβυζαντινά χρόνια, παρουσιάζεται με κείμενα και σχόλια, αποτυπώνοντας έτσι και την πνευματική εξάρτηση του Σλαβικού κόσμου από το προηγμένο Βυζάντιο.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Ταρνανίδης, *Σελίδες από την Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων*, Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Αντ.-Αιμ. Ταχιάος, *Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι αρχαιότερες βιογραφίες των Θεσσαλονικέων εκπολιτιστών των Σλάβων*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008.

2α. Κων. Νιχωρίτης, *Παλαιολαβική και εκκλησιαστική ολαβονική γλώσσα και γραμματική*, εκδόσεις Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2004.

2β. Αντ.-Αιμ. Ταχιάος, *Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι θεμελιώδεις της αρχαίας Σλαβικής Γραμματείας*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1992.

(Η. Ευαγγέλου)

603. Δογματική Β'. (Εισαγωγή στη Θεολογική Γνωσιολογία).

Πρόκειται για την εξέταση των γνωσιολογικών προϋποθέσεων της Ορθόδοξης δογματικής διδασκαλίας σε συνάρτηση με τη σχολαστική και γενικότερα τη δυτική θεολογία και παράδοση.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Μαρτζέλος, *Ορθόδοξο δόγμα και θεολογικός προβληματισμός Α', Β', Γ', Δ'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993, 2000, 2007.

1β. Γ. Μαρτζέλος, *Ουσία και Ενέργεια του Θεού κατά τον Μ. Βασίλειο*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Ν. Μαστούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Α'. Εισαγωγή στην Θεολογική Γνωσιολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1985.

(Γ. Μαρτζέλος)

604. Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού

Εισαγωγή. Κοινωνιολογική θεωρία και Θρησκεία. Από τις απαρχές του Χριστιανισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα. Το φαινόμενο της εκκοσμικευσης και η ευρωπαϊκή κουλτούρα. Κοινωνική ηθική, κοινωνικά προβλήματα, κοινωνική αλλαγή και Χριστιανισμός, Χριστιανισμός και πολιτική, η οικονομία και το πρόβλημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, τα οικολογικά προβλήματα, Γυναικεία και Χριστιανισμός, κοινωνική μέριμνα και φροντίδα. Εμπειρική έρευνα της θρησκείας.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Πέτρον, *Χριστιανισμός και Κοινωνία. Κοινωνιολογική ανάλυση των σχέσεων του Χριστιανισμού με την κοινωνία και τον πολιτισμό*, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Γ. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Ιω. Πέτρον - Ν. Παπαγεωργίου)

606. Οικουμενική Κίνηση

Ιστορική και θεολογική θεμελίωση των σύγχρονων συναντήσεων και τάσεων που παρατηρούνται μεταξύ των Εκκλησιών της Οικουμενικής Κίνησης. Δίνεται έμφαση όχι μόνο στις δραστηριότητες του Π.Σ.Ε. αλλά και στην ιστορική διαδρομή του εκκλησιαστικού φαινομένου της οικουμενικής παρουσίας του Χριστιανισμού.

Εγχειρίδια:

1α. Στ. Τσομπανίδης, «Υπέρ της των πάντων ενώσεως» Η συμβολή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και θεολογίας στο Π.Σ.Ε. εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Στ. Τσομπανίδης, *Η Διακήρυξη «Dominus Jesus» και η οικουμενική σημασία της. Από το οικουμενικό άνοιγμα στην εκκλησιολογική αποκλειστικότητα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1γ. Νίκος Ματσούκας, *Οικουμενική Κίνηση. Ιστορία - Θεολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2α. Δρ. Νικόλαϊδης, *Οι οικουμενικές περιπέτειες του Χριστιανισμού*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2008.

2β. Β. Σταυρίδης - Ευ. Βαρελά, *Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως* (Πατριαρχικών Ίδρυμα Πατερικών Μελετών - Ανάλεκτα Βασιλάδων - Αρ. 47), Θεσσαλονίκη 1996.

(Στ. Τσομπανίδης)

607. Ομιλητική

Α. Παρουσιάζεται το λογοτεχνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο γεννήθηκε το είδος της Χριστιανικής «Ομιλίας», το Ελληνιστικό και το Ιουδαϊκό. Εξετάζεται η σχέση του Ευαγγελίου με το Κήρυγμα της Συναγωγής, συζητείται η διατριβή των Κυνικών ως είδος, τα χαρακτηριστικά της και η επίδρασή της στο Χριστιανικό Κήρυγμα και αναλύεται η πρώτη Χριστιανική ομιλία, αρχές Β' αιώνα.

Β. Στη συνέχεια εξετάζεται η οριστική διαμόρφωση της Ομιλίας από τους Καπναδόκες και τον Ιερό Χρυσόστομο και η σχέση της με το εκκλησιασμά της εποχής.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτρα Κούκουρα, *Σπουδή στη Χριστιανική Ομιλία* (Τμή. Α'), εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Δημήτρα Κούκουρα, *Σπουδή στην Χριστιανική Ομιλία* (Τμή. Β'), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

2. Ιωάννης Φουντούλης, *Ομιλητική*, εκδόσεις Μιχαήλ Φουντούλη, Θεσσαλονίκη 1998.

(Δ. Κούκουρα)

Ζ' Εξάμηνο**701. Ερμηνεία της Ιωάννειας Γραμματείας**

Γενική εισαγωγή στην Ιωάννεια γραμματεία (Ευαγγέλιο, Επιστολές, Αποκάλυψη). Κεντρικές θεολογικές έννοιες του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου και ερμηνεία περικοπών κατ' επιλογήν. Ανάλυση θεματικών αξόνων της Αποκάλυψης. Σύντομη ερμηνεία όλης της Αποκάλυψης.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Σκιαδαρέσης, *Ερμηνεία περικοπών Ιωάννειας Γραμματείας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Ι. Σκιαδαρέσης, *Ο αναμάρτητος και η μοιχαλίδια* (Καθ. 7,53 - 8,11), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2001.

2α. Σ. Αγουρίδης, *Το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο* (τόμοι Α' και Β'), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2β. Σ. Αγουρίδης, *Η Αποκάλυψη του Ιωάννη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1994.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

702. Δογματική Γ'. (Εκθεση της Ορθόδοξης Πίστεως)

Ακριβής έκθεση του περιεχομένου της Ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη. Συνεξετάζονται οι ιστορικοί και πνευματικοί παράγοντες του χώρου όπου διαμορφώθηκε η διατύπωση των δογμάτων (πολιτική, φιλοσοφία, τέχνη κ.α.). Ο άξονας είναι τα δόγματα και τα σύμβολα. Σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των σπουδαστών στην ορθόδοξη πνευματικότητα και στον τρόπο της λόγιας γνώσης του δόγματος.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Ματσούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία, Β' (Έκθεση της Ορθόδοξης Πίστεως σε αντιπαράθεση με τη Δυτική Χριστιανοσύνη)*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1985.

1β. Χρυσόστομος Σταυρόλης, *Εώς και θάνατος. Δοκιμή για έναν πολιτισμό της σάρκωσης*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2009.

1γ. Χρυσόστομος Σταυρόλης, *Κάλλος το Αγίου. Πρόλεγόμενα στη φιλόκαλη αισθητική της Ορθοδοξίας*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2004.

2α. Δ. Στανιλοάε, *Ο Θεός, ο κόσμος και ο άνθρωπος. Εισαγωγή στην ορθόδοξη δογματική Θεολογία*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1990.

2β. Ν. Ματσούκας, *Ιωάννου Διαμασκητού έκδοσης ακριβής της Ορθοδόξου πίστεως* (κείμενο, μετάφραση, εισαγωγή, σχόλια), εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1989.

2γ. Χρ. Σταμούλη, *Θεοτόκος και ορθόδοξο δόγμα*, εκδόσεις «Το παλιό ψηφόν», Θεσσαλονίκη 2003
(Χρ. Σταμούλης)

703. Δογματική Δ'. Συμβολική Θεολογία

Παρουσιάζεται η θεολογία της Ρωμαιοκαθολικής και της Προτεσταντικής Εκκλησίας από την εμφάνισή τους μέχρι σήμερα και παράλληλα αναλύεται η σημασία της θεολογίας των Εκκλησιών αυτών στη διαμόρφωση της πνευματικότητας των πιστών τους.

Σκοπός του μαθήματος είναι να επισημάνει τις δογματικές πλάνες των ετεροδόξων και στη συνέχεια να τις αιτιολογήσει και να τις ερμηνεύσει εντάσσοντας τις στην ολή ζωή της αντίστοιχης Εκκλησίας. Η γνώση των δογματικών διαφορών και της ζωής της κάθε Εκκλησίας θα δημιουργήσει τη ρεαλιστική βάση για μια σωστή προσέγγιση των Εκκλησιών, στην οποία αποβλέπουν τελικά οι παρεχόμενες γνώσεις.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Η ικανοποίηση της Θείας Δικαιοσύνης κατά τον Άνσελμο Καντερβούριαν*, Θεολογική Προσέγγιση από ορθόδοξη άποψη, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Η Σωτηριολογία του Λουθήρου, Συμβολή στη μελέτη της Θεολογίας του Λουθήρου από Ορθόδοξη άποψη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002,

2. Ιω. Ρωμανίδης, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία της Ορθοδόξου καθολικής Εκκλησίας*, τόμος Α, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Δ. Τσελεγγίδης)

706. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης

Το μάθημα ξεκινά με την έννοια του μονοθεϊσμού και του πολυθεϊσμού έτσι όπως παρουσιάζονται στην Παλαιά Διαθήκη. Ακολουθεί η αποκάλυψη του ονόματος του Θεού στον άνθρωπο και η θεολογία της δημιουργίας. Οι ιωραηλιτικές παραδόσεις, αρχαιότερες και νεότερες, είναι το επίμενο θέμα.

Ακολουθεί μια σειρά από θεολογικές έννοιες και προβληματισμούς: αγγελολογία - δαιμονολογία, η έννοια του νόμου, της πίστης, του Μεσσία, της αμαρτίας. Η θεολογία κλείνει με την εσχολογία στην Παλαιά Διαθήκη και τη θεολογία του ναού.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Κατμάκης, *Θέματα Παλαιοδιαθηκικής Θεολογίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Κατμάκης, *Ο Νόμος του Σολομώντα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. W. Zimmerli, *Επίτομη θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης* (μετ. Στοιγάννος Β.), εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2001.

(Δ. Κατμάκης)

704. Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική

Το μάθημα περιλαμβάνει δύο ενότητες:
Διδασκαλία που βασίζεται στο σύνολο των 12 κεφαλαίων του σχετικού συγγράμματος.

Προτάσσεται η προσέγγιση και τεκμηρίωση της Κατηχητικής και Χριστιανικής Παιδαγωγικής ως επιστημονικού κλάδου, οι σχέσεις τους με παρεμφερείς επιστημονικούς κλάδους, καθώς και όλο το πλαίσιο προβληματισμών γύρω από το θέμα.

Στη συνέχεια επιχειρείται μια ιστορική ανασκόπηση της Κατηχητικής και της Χριστιανικής Αγωγής από τον βιβλικό ακόμη χώρο μέχρι και τις σημαντικές εκφράσεις τους μέσα στο Χριστιανισμό, σε Δύση και Ανατολή, με ιδιαίτερη έμφαση στον ελλαδικό χώρο.

Η μεθοδολογία στην έρευνα, ο σκοπός, το περιεχόμενο, τα μέσα και τα σύγχρονα προβλήματα της επιστήμης - με σαφείς αναφορές στο υποκείμενό της, στους φορείς αλλά και στους θεσμούς που την υπηρετούν - θα συμπληρώσουν τη σαφή εικόνα του αντικειμένου.

Τέλος, η σύνδεση του γεγονότος της Κατήχησης και της Χριστιανικής αγωγής με νέα δεδομένα της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως τα μέσα ενημέρωσης, με άλλους τομείς της αγωγής, όπως η διαπολιτισμική αγωγή, η διαθρησκευτική αγωγή, η ειδική αγωγή, σκοπό έχουν να συνθέσουν την ολοκληρωμένη και πραγματική διάσταση της, αλλά και τις προοπτικές και τις δυνατότητες προσφοράς στο σύγχρονο παιδαγωγό.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Κογκούλης, *Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, β' έκδοση, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Κων. Φράγκος, *Εισαγωγή στην Κατηχητική και Χριστιανική Παίδευση*, Τόμος Α, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

(Ι. Κογκούλης)

Ασκήσεις: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπολίτου)

705. Εισαγωγή στην Ηθική

Αναλύονται η έννοια, η μεθοδολογία και η σύγχρονη προβληματική της Ηθικής. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οδηγείται η Ηθική στη διαπίστωση των αξιολογικών κρίσεων της και παρουσιάζεται αναλυτικότερα η σύγχρονη οικολογική κρίση. Σκοπός του μαθήματος είναι να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με την προβληματική της Ηθικής και να τους προετοιμάσει για τη Χριστιανική Ηθική. Γίνεται συντομη εξέταση πατερικών κειμένων που αναφέρονται σε βασικά θέματα Χριστιανικής Ηθικής.

Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική Ι*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Κείμενα Πατερικής Ηθικής*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Μυρτώ Δραγώνα - Μονάχου, *Σύγχρονη ηθική φιλοσοφία*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1995.

3. Δρ. Νικολαΐδης, *Προβληματισμοί Χριστιανικού ήθους*, Αθήνα 2000.
(Αν. Κεσελιόπουλος)

Η' Εξάμηνο

801. Θεολογία της Καινής Διαθήκης

Στο μάθημα θα επιχερηθεί η παρουσίαση βασικών θεολογικών θεμάτων όπως: Χριστολογία, πνευματολογία εσχρατολογία, εκκλησιολογία και ηθικών κοινωνικών θεμάτων όπως: ο πλούτος, η δουλεία, η θέση της γυναίκας. Η ανάπτυξη των παραπάνω θα αναφέρεται ξεχωριστά στις επιστολές του Παύλου, στις δευτεροπαύλειες επιστολές, στη διδασκαλία των πρώτων Χριστιανικών κοινοτήτων, στα επιμέρους ευαγγέλια, στις Καθολικές επιστολές και στην Αποκάλυψη.

Εγχειρίδια: 1α. Χ. Αρπατζίδης, *Η έννοια της δόξας στην παύλεια θεολογία*, εκδόσεις Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. E. Lohse, *Επίτομη Θεολογία της Καινής Διαθήκης* (μετ. Αγουρίδης Σ.), εκδόσεις Άγιος Ζαΐς, Αθήνα *2002.

2α. Ι. Γαλάνης, *Βιβλικές Ερμηνευτικές και Θεολογικές Μελέτες*, εκδόσεις Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2001.

2β. Π. Βασιλειάδης, *Βιβλικές Ερμηνευτικές Μελέτες*, εκδόσεις Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 1988.

(Π. Βασιλειάδης - Χ. Αρπατζίδης)

802. Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Το μάθημα περιλαμβάνει: α) την οργάνωση και τη διοίκηση της Ορθόδοξου Ανατολικής Εκκλησίας γενικά και της Εκκλησίας της Ελλάδος ειδικότερα, β) την κανονική τέλεση των ιερών μυστηρίων και τις νομοκανονικές τους συνθήκες, γ) τις νομοκανονικές συνθήκες που δημιουργούνται από τα παρεκκλησιαστικές δικαιοσύνης και ε) την επικοινωνία των μελών της Εκκλησίας με τους ετερόδοξους και τους αλλοθρήσκους.

Εγχειρίδια: 1α. Πρόδρομος Ακανθόπουλος, *Κώδικας Ιερών Κανόνων και Εκκλησιαστικής Νομοθεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Πρόδρομος Ακανθόπουλος, *Βακτηρία Αρχιερέων*, εκδόσεις Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη 2000.

2. Χαράλαμπος Παπασιτάδης, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο*, εκδόσεις Σακούλα, Θεσσαλονίκη 2003.

(Ν. Μαγγιάρος)

803. Διδακτική του Μαθήματος των Θρησκευτικών

Το μάθημα έχει δύο σκέλη. Στο πρώτο αναπτύσσονται τα εξής θέματα: Το Μάθημα των Θρησκευτικών στην Εκπαίδευση. Οι κύριοι παράγοντες στο Μάθημα των Θρησκευτικών. Οι Βασικές Μεθοδολογικές Προϋποθέσεις Σχεδιασμού του Μ.Θ. Ο Σχεδιασμός, Διαβίβαση και Διεξαγωγή της διδασκαλίας του Μ.Θ. Η Διδασκεία ώλη του Μ.Θ. και μάλλιστα: Η ιστορική και γραμματολογική ώλη (Ιστορική ώλη, Βιβλική ώλη, Θρησκευτολογική ώλη). Η εννοιολογική ώλη στο Μ.Θ., Η εποπτική ώλη, Η λυρική ώλη. Η Εφαρμογή της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Η αξιολόγηση και η μέτρηση της σχολικής επίδοσης των μαθητών στο Μ.Θ. Η αξιολόγηση της διδασκαλίας στο Μ.Θ. Το δευτερο σκέλος καλύπτεται από πρακτικές ασκήσεις των δύο ειδών: α) παρακολούθηση και πρακτική διδασκαλιών σε Γηρύσια και Άσκεια και β) εξάσκηση των φοιτητών κατά ομάδες μέσα στη Σχολή.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Διδακτική των Θρησκευτικών στην Προτοβάθμια Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Βασιλική Μητροπούλου, *Το εκπαιδευτικό λογισμικό στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Χρήστος Βασιλόπουλος, *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

Άσκηση: Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου και αποσπασμένοι Θεολόγοι).

(Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)

804. Χριστιανική Ηθική

Παρουσιάζεται ο χαρακτήρας της Χριστιανικής Ηθικής και αναλύονται τα βασικά θέματα της σε τρεις μεγάλες ενότητες. Η πρώτη αναφέρεται στην κατάρτιση της (σχέσεις ανθρώπου και Θεού), η δεύτερη στην οριζόντια διάσταση της (διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις) και η τρίτη εξετάζει τα βασικά προβλήματα και τις προοπτικές της ανθρώπινης υπέρβασης.

Εγχειρίδια: 1. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική*, ΙΙ, εκδόσεις Π. Πουρναφάς, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Κ. Κορνάρakis, *Η διαλεκτική του φιλοκαλικού ήθους*, εκδόσεις Αριμύς, Αθήνα 2002.

3. Κάλλιστος Ware *Ο ορθόδοξος δρόμος*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1984.

(Αν. Κεσελόπουλος - π. Β. Καλλιακμάνης)

805. Σημειολογία του σύγχρονου πολιτισμού

Α'. Πολιτισμός και κουλτούρα, προϋποθέσεις γένεσης του μοντέρνου πολιτισμού, βασικά χαρακτηριστικά και κοινωνικές τομές του μοντέρνου, μεταμοντέρνο και μεταμοντερνισμός, παγκοσμιοποίηση και ύστερη νεωτερικότητα, παγκοσμιοποίηση και τοπικοί πολιτισμοί. Ειρήνη, ανθρώπινη ανάπτυξη και υπέρβαση της βίας, Βιοηθική και βιοδίκαιο σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Τέχνη και εκκλησιαστική κοινότητα.

Β'. Η πολυπολιτισμότητα ως κοινωνικό γεγονός και κοινωνικό αίτημα, πολιτιστικές διακρίσεις, η θεωρία για τη σύγκρουση των πολιτισμών, θρησκευτικός φονταμενταλισμός, πολιτιστικός πλουραλισμός και σεβασμός του άλλου, θρησκευτική ελευθερία και δημοκρατία.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Πέτρον, *Κοινωνική Θεωρία και σύγχρονος πολιτισμός*, εκδόσεις Βάνια, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Ιωάννης Πέτρον, *Πολυπολιτισμικότητα και θρησκευτική ελευθερία*, εκδόσεις Βάνια, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Stuart Hall, D. Held, Arthur McGrew, *Η νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτική, Πολιτισμός*, μετάφραση: Θ. Τσακίρης - Β. Τσακίρης, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2003.

(Ι. Πέτρον)

Δ. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι φοιτητές όλων των εξαμήνων (εξαιρούνται οι νεοεισαχθέντες) μπορούν να δηλώνουν τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Γραμματείας.

Ο αριθμός των επιλεγόμενων μαθημάτων για κάθε εξάμηνο σπουδών είναι μέχρι τρία (3), από τα οποία τα δύο (2) υποχρεωτικά.

Οι φοιτητές που εγγράφονται στο γ' εξάμηνο σπουδών (από κατάταξη ή μετεγγραφή από ΑΕΙ εξωτερικού) δικαιούνται να δηλώνουν μέχρι 4 και οι επί πτυχίω μέχρι 5 μαθήματα για κάθε εξάμηνο (απόφαση Δ. Σ.).

Ο συνολικός αριθμός επιλεγόμενων μαθημάτων για τη λήψη του πτυχίου δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δεκατέσσερα (14).

Κάθε ένα από τα επιλεγόμενα μαθήματα πιστώνεται με 3 μονάδες στο σύστημα ECTS (European Community Course Credit Transfer System). Ακολουθεί ο πίνακας των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων των εξαμήνων χειμερινού και εαρινού.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. Το Κοιμητόν και η θεολογία του

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Κατήμακης, *Τα χειρόγραφα του Κοιμητόν και η θεολογία τους*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Κατήμακης, *Τα Ελαχίστη δεν θα παραχθούν εις τον αιώνα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Δ. Κατήμακης)

2. Γραμματεία της Ελληνιστικής εποχής.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Κατήμακης, *Η ιουδαϊκή αποκαλυπτική γραμματεία και η θεολογία της*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Μ. Παζάρκου, *Από τη σοφία στο Λόγο και το Πνεύμα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2009.

(Δ. Κατήμακης)

3. Ιστορία του αρχέγονου Χριστιανισμού και Βιβλική Ερμηνευτική

Η ιστορία των πρώτων αιώνων και η ιστορία της σημασίας της Αγίας Γραφής.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης - Μ. Κωνσταντινίου, *Ιστορία του Αρχέγονου Χριστιανισμού*, τόμος Α', Road Editions, Αθήνα 2009.

1β. Σ. Αγουρίδης, *Ερμηνευτική των κειμένων*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2002.

2α. J. Weiss, *Ο αρχέγονος Χριστιανισμός*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2001.

2β. Π. Βασιλειάδης, *Βιβλικές Ερμηνευτικές Μελέτες*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1988.

(Π. Βασιλειάδης)

4. Ερμηνεία Προφητικών κειμένων

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει μια σημαντική στιγμή της ιστορίας της βιβλικής προφητείας. Το προφητικό φαινόμενο που πρωτοεμφανίστηκε στον Ισραήλ τον 10ο π.Χ. αιώνα εισέρχεται με την εμφάνιση του Αμώς ως προφήτη κατά τον 8ο π.Χ. αιώνα στην κλασική του φάση. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα αναλθθούν με βάση την ιστοριοκριτική μέθοδο ερμηνείας 15 συνολικά περικοπές από το έργο του Αμώς που έχουν ως κοινό θέμα τους τη σχέση του Θεού με διάφορους λαούς.

Εγχειρίδια: 1. Μ. Κωνσταντινίου, *Ο προφήτης της δικαιοσύνης. Ερμηνευτική ανάλυση προφητειών από το βιβλίο του Αμώς*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Δ. Κατήμακης, *Η ημέρα Κυρίου στους προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Μ. Κωνσταντινίου)

5. Βιβλική εβραϊκή γλώσσα των προφητικών κειμένων

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει τα μαθήματα της Βιβλικής Εβραϊκής Γλώσσας και επιθυμούν να προχωρήσουν σε ανώτερο επίπεδο. Κατά τις παρακολουθήσεις, οι οποίοι είναι υποχρεωτικές, θα διανέμεται υλικό προς μέλτη.

Γίνεται διανομή υλικού για μέλτη.

(Μ. Κωνσταντινίου)

6. Τελετουργία και (επι)κοινωνία κατά τη διάρκεια των ελληνορωμαϊκών χρόνων

Εγχειρίδια: 1α. R. McCutcheon, *Κατασκευάζοντας τη θρησκεία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. L. Martin - P. Pachis, *Hellenization, Empire and Globalization: Lessons from Antiquity*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Π. Παχής)

7. Προϊστορία του βιβλικού Ισραήλ

Εγχειρίδια: 1. P. Lemche (Μετάφρ. Ι. Μουβρτζιός), *Η προϊστορία του βιβλικού Ισραήλ*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1998.

(Ι. Μουβρτζιός)

8. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Ι

Διανέμεται φάκελος υλικού.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

9. Χριστιανική Επιστολογραφία

Εξετάζονται τα χαρακτηριστικά του γραμματειακού είδους στην αρχαιότητα και η πρόκληση και διαμόρφωση του είδους στη χριστιανική γραμματεία. Αναλύονται αντιπροσωπευτικά επιστολικά κείμενα της χριστιανικής γραμματείας.

Εγχειρίδια: 1. Ι. Συκουτρής, *Μελέτες και άρθρα, Τόμοι Α' και Β'*. Εκδόσεις Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2001.

2. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Φουλεγντίου προς Πέτρον περί Πίστεως*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

10. Προσευχή και Λατρεία στην Καινή Διαθήκη

Θα παρουσιασθούν και θα αξιολογηθούν οι βασικές πληροφορίες της Καινής Διαθήκης για τη λατρεία της πρώτης εκκλησίας. Θα μελετηθούν επιπλέον: α) η Κοριακή προσευχή («Πάτερ ημών») σε όλες τις εκδοχές της στους συνοπτικούς και β) οι βασικότεροι ύμνοι στις παύλειες επιστολές.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Καραβιδοπούλου, *Αποστόλου Παύλου επιστολές προς Εφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαείς, Φιλιμόνα*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992.

1β. π. Ι. Σκιαδαρέσης, *Λειτουργικές σκηνές και ύμνοι στην Αποκάλυψη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

2α. E. Gerhard - J. Joachim, *Η Προσευχή. Ο Ιησούς και το Ευαγγέλιό του*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 1984.

2β. O. Cullmann, *Η Προσευχή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2005.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

11. Το Ισλάμ στα Βαλκάνια και τη σύγχρονη Μέση Ανατολή

Σύγχρονη ιστορική, πολιτική και θρησκευτική ανάλυση και προβληματική γύρω από τις μουσουλμανικές κοινωνίες της Μέσης Ανατολής και τις μουσουλμανικές μειονότητες των Βαλκανίων. Άρθρα, θέσεις και προβληματισμοί της σημερινής έρευνας.

Εγχειρίδια: 1α. Φ. Τοιμπρίδου - Δ. Σταματόπουλος (επιμ.), *Οριενταλισμός στα όρια: από τα θωμανικά Βαλκάνια στη σύγχρονη Μέση Ανατολή*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2008.

1β. Αγγ. Ζιάκα, *Το σιπικό Ισλάμ. Οι κοινωνικές και πολιτικές του προεκτάσεις στη Μέση Ανατολή*, εκδόσεις Κορηλία Σφακτιανάκη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. D. Shankland, *Ισλάμ και κοινωνία στην Τουρκία*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2003.

(Α. Ζιάκα)

12. Αρχέγονη θιβετική θρησκεία και θιβετικός Βουδισμός

Ο φοιτητής καλείται να κατανοήσει τον ιδιαίτερο κόσμο της Κεντρικής Ασίας και να παρακολουθήσει το φαινόμενο της θρησκευτικής θιβετικής ζωής και εμπειρίας. Παράλληλα με τη θρησκευτική εμπειρία του Θιβέτ ο φοιτητής θα πληροφορηθεί για την ανθρωπογεωγραφία, τον πολιτισμό και την ιδιαίτερη θιβετική κοινωνία. Σε δύο κεφάλαια εξετάζεται η αρχέγονη θιβετική θρησκεία και η σύγχρονη μορφή της που ονομάζεται Βοη, οι βασικές αρχές και οι κοινωνικές της προεκτάσεις. Ακολουθεί η παρουσίαση του θιβετικού βουδισμού ή Λαμαϊσμού, η ιστορία του, η ιδιαίτερη και ογκώδης γραμματεία του που αναπτύσσεται από τον 7^ο μ.Χ. αιώνα και έπειτα, η κοινωνία και η διδασκαλία του, καθώς και το ιδιάζον θεοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης του Θιβέτ κάτω από την αυθεντία του Δαλάι Λάμα ως το 1959. Τέλος παρουσιάζονται οι θρησκευτικοπολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις μετά την προσάρτηση της χώρας στην Κίνα έως σήμερα.

Εγχειρίδια: 1. Γρ. Ζιάκας, *Θιβέτ. Αρχέγονη Θρησκεία και Λαμαϊκός Βουδισμός*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. F. von Schonborn, *Δαλάι Λάμα*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2005.

(Α. Ζιάκα)

13. Θεολογικά προβλήματα στην πρωτοχριστιανική κοινότητα της Κορίνθου

Σκοπός του μαθήματος είναι να ερμηνευτούν ορισμένες περικοπές από την πρώτη προς Κορινθίους επιστολή, ώστε να αναδειχθεί ο χαρακτήρας της επιστολής αυτής, η θεολογική της σημασία και, κυρίως, τα διάφορα προβλήματα τα της πρωτοχριστιανικής κοινότητας της Κορίνθου.

Εγχειρίδια: 1α. Σ. Αγουρίδης, *Αποστόλου Παύλου, Πρώτη προς Κορινθίους επιστολή*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1982.

1β. J. Fotopoulos, *Τα θεολογικά δέπτα στην ρωμαϊκή Κόρινθο*, εκδόσεις Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2006.

2α. O. Cullmann, *Οι αρχαίοι Χριστιανικοί ομολογίες πίστεως*, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 2005

2β. R. Stark, *Η εξήλωση του Χριστιανισμού*, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 2005

(Χ. Δηματζίδης)

B. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

13. Θέματα από την ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Εξετάζονται θέματα από την ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου κυρίως κατά τον 19^ο και 20^ο αι. Με αφετηρία το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως γίνονται αναφορές σε πρόσωπα εκκλησιαστικά, που διακόνησαν την αμετάβλητη διαχρονική αποκαλυπτική αλήθεια της Εκκλησίας, και σε γεγονότα της ιστορίας του νεότερου ελληνισμού, που υπήρξαν καθοριστικά στη ρύθμιση των εκκλησιαστικών πραγμάτων.

Εγχειρίδια: 1. Ανδρ. Νανάκης, *Οικουμενικό Πατριαρχείο Νεώτερα Ιστορικά*, τ. Α', Β', εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000, 2004.

2. Δ. Κομητράς (Μητροπολίτης Σεβαστίας), *Η πατριαρχική και συνοδική Πράξη του 1928, τρις φορές παρακλωδωμένη*, εκδόσεις Φωτομέτρη, Θεσσαλονίκη 2007.

(Ανδρ. Νανάκης)

14. Η Μεσαιωνική Δύση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ιστορική, πολιτισμική, κοινωνική, οικονομική και θρησκευτική προσέγγιση της Λατινόφωνης Ευρώπης από τον 5^ο έως τον 15^ο αιώνα.

Επιχειρείται επίσης μια συγκριτική διερεύνηση της δυτικής με την ανατολική Χριστιανοσύνη, ώστε να αναδειχθούν οι ιδιαιτερότητες, οι συνθέσεις και οι αντιθέσεις των δύο χριστιανικών παραδόσεων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώριση των φοιτητών με τον πολιτισμό και την πορεία του Χριστιανισμού στη Δύση κατά τους παραπάνω αιώνες.

Εγχειρίδια: 1α. J. Le Goff, *Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης*, μετφρ. Ρίκα Μιενβενίστε, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993.

1β. Ζαχαρίας Ν. Τσιροπανάης, *Η Μεσαιωνική Δύση (5^{ος} - 15^{ος} αι.)*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Φ. Ιωαννίδης)

15. Οι «εμπαιθείς λογισμοί» στην ασκητική γραμματεία Ανατολής και Δύσης

Το αντικείμενο του μαθήματος επικεντρώνεται στη διερεύνηση επιλεγμένων ανατολικών και δυτικών κειμένων της ασκητικής γραμματείας με στόχο την κατάδειξη της εμπειρίας των Πατέρων στον αγώνα τους κατά των «εμπαιθών λογισμών».

Εξετάζει τη συστηματική τους καταγραφή και ερμηνεία καθώς και τις ανθρωπολογικές και θεολογικές προϋποθέσεις των Πατέρων για την αντιμετώπιση τους.

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοκείωση των φοιτητών με τις ανθρωπολογικές και θεολογικές προϋποθέσεις για την κάθαρση και τη σωτηρία του ανθρώπου στις δύο χριστιανικές παραδόσεις.

Εγχειρίδια: 1α. T. Sridlik, *Η πνευματικότητα του Ανατολικού Χριστιανισμού*, μετφρ. Β. Ψευτογκάς, εκδόσεις Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη, 2000.

1β. Γ. Φλοροφόκου, *Οι βυζαντινοί ασκητικοί και πνευματικοί πατέρες*, μετφρ. Π. Παύλη, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 1992.

(Φ. Ιωαννίδης)

16. Μνημειακή Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης (Μέρος Α', 4ος-8ος αι.)

Διεδοκτική παρουσίαση, με βάση παλαιότερες και νεότερες αρχαιολογικές έρευνες, των ναών της Θεσσαλονίκης από τον 4^ο μέχρι και τον 8^ο αιώνα. Πλαισίωση του μαθήματος με προβολές διαφανειών και επισκέψεις στα ίδια τα μνημεία.

Εγχειρίδιο: 1α. Μ. Καζαμία-Τσίρνου, *Μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης. Οι ναοί. Α' (4^{ος}-8^{ος} αι.)*, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Α. Ευγγούτσουλος, *Μελετήματα χριστιανικής εικονογραφίας*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2003.

(Μ. Καζαμία-Τσίρνου)

17. Μνημειακή Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης (Μέρος Β', 9ος-15ος αι.)

Διεδοκτική παρουσίαση, με βάση παλαιότερες και νεότερες αρχαιολογικές έρευνες, των ναών της Θεσσαλονίκης από τον 9^ο μέχρι και τον 15^ο αιώνα.

Πλασίωση του μαθήματος με προβολές διαφανειών και επισκέψεις στα ίδια τα μνημεία.

Εγχειρίδιο: 1α. Ευθ. Τσιγαρίδας, *Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του αγίου Ευθυμίου (1302/3). Έργο του Μανουήλ Πανσέληνου*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Α. Ξυγγόπουλος, *Μελετήματα χριστιανικής εικονογραφίας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

(Μ. Καζάρια - Τσέρνου)

18. Τα έοχα στην Πατερική Παράδοση και το δόγμα της απολύτρωσης

Εγχειρίδια: 1α. Π. Χρήστου, *Θεολογικά Μελετήματα*, εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. *Γρηγόριος Παλαμά Συγγράμματα*, τ. Ε', εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2009.

2α. Στ. Παπαδοπούλου, *Πατρολογία Α'*, Αθήνα 2000.

2β. Π. Πάσχου, *Άγιοι, οι φίλοι του Θεού*, εκδόσεις Αρμός, 1997.

(Χ. Αραμπατζής)

19. Ιωάννης Δαμασκηνός και Μ. Φώτιος. Η θεολογική αναγέννηση του 8^{ου} και 9^{ου} αιώνα και η ερμηνεία της Παράδοσης.

Εγχειρίδια: 1α. *Ιωάννου Δαμασκηνού*, *Εκδόσεις ακριβής της Ορθοδόξου πίστεως*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. Χρ. Αραμπατζής, *Χριστιανική Γραμματεία*, τ. Α', Θεσσαλονίκη 2008.

2. Π. Χρήστου, *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος Ε', εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2003.

(Χρ. Αραμπατζής)

20. Φιλοσοφία και θεολογία στους πατέρες της πρώτης χιλιετίας

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Μασσούκα, *Ιστορία της φιλοσοφίας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Γ. Φλωρόφσκου, *Οι Βυζαντινοί Πατέρες*, τ. Α'-Γ', εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Χριστιανισμός και Πολιτισμός, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008

(Χρ. Αραμπατζής)

21. Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία Ηπείρου (Ιστορικό πλαίσιο, αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική)

Εγχειρίδια: 1α. *Ιστορικοί ελληνικοί χώροι. Ήπειρος. 4000 χρόνια Ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1997.

1β. Ν. Κ. Μουτσόπουλος, *Οι Βυζαντινές Εκκλησίες της Άρτας*, εκδόσεις Παπαρητής, Θεσσαλονίκη 2002.

(Γλ. Χατζούλη)

22. Ρωσική Πνευματικότητα

Χαρακτηριστικά της ρωσικής πνευματικότητας. Μορφές πνευματικότητας (μοναχισμός, σαλότητα, σένναη ξηνητεία. Ακραίες μορφές ασκητισμού. Η «ποιητική» της απόκλισης στις οέκτες και το σχίσμα των παλατιοπιστών. Η επίδραση του γερμανικού μυστικισμού στη ρωσική πνευματικότητα. Η πνευματικότητα στη ρωσική φιλοσοφία (Μπερντιάγιεφ, Μπουλγκάκοφ, Φλορένσκου) και λογοτεχνία (Γκόγκολ, Ντοστογιέφσκου, Τολστόι). Λαϊκή πνευματικότητα: οι τροβαδούροι της πίστης, το μαγεμένο παραμύθι, το λούμπκοκ, το κουτί, η μπάμποσκα.

Κοινωνικο-εκκλησιαστικές ρίζες του ρωσικού μηδενισμού και αναρχισμού. Η Οκτωβριανή Επανάσταση. Homo sovieticus. Το όνομα του Πατρός: κλείδα κατανόησης.

Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Φλωρόφσκου, *Σταθμοί της ρωσικής θεολογίας. Μέρος πρώτο*, μτφρ. Ε. Β. Γιούλιση, Θεσσαλονίκη, εκδ. Π. Πουρναράς, 1986.

1β. Γιάννα Μαλιγκούδη, *Ιστορία της Ρωσίας Α' : Η Ρωσία του Κιέβου (9^{ος} αι.-1240)*, Θεσσαλονίκη, εκδ. Αδελφοί Κυριακίδη, 1999.

1γ. Orlando Figes, *Ο χυρός της Νατάσας. Μια πολιτιστική ιστορία της Ρωσίας*, τ.1-2, Αθήνα, «ηλέκτρα/πολιτισμοί», 2002.

(Ε. Οικονόμου)

23. Εκπαιδευτικά κέντρα του ελληνισμού κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο

Εξετάζεται η κατάσταση της ελληνικής παιδείας μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης εστιάζοντας το ενδιαφέρον στα ιδεολογικά ρεύματα, τις φημισμένες σχολές και τους εμφανέστερους λογίους του ελληνισμού.

Στόχος του μαθήματος είναι ο προσδιορισμός των παραγόντων εκείνων που συντέλεσαν στη βαθμιαία ανέλιξη του επιπέδου των ελληνικών σπουδών και κυρίως η διερεύνηση της συμβολής της εκκλησίας στον τομέα αυτό.

Εγχειρίδια: 1α. Τρ. Ευαγγελίδης, *Η παιδεία επί τουρκοκρατίας*, τ.1-2, εκδ. Π. Πουρναρά.

1β. Κ. Χατζόπουλος, *Ελληνικά σχολεία κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας*, εκδ. Βάνιας.

(Δ. Βολαδής)

24. Ανιότητα του μαρτυρίου και μαρτυρία της αγιότητας

Στο συγκεκριμένο μάρτυριο εξετάζονται ιστορικές, γραμματολογικές και θεολογικές πτυχές της αγιότητας του μαρτυρίου αλλά και άλλων μοντέλων αγιότητας, όπως είναι το μοναχικό-ασκητικό. Επιπλέον, επιχειρείται μια κριτική προσέγγιση της αγιότητας στη Δόξη αλλά και η ανίχνευση της αγιότητας στο έργο συγχρόνων διανοουμένων του 20^{ου} αιώνα.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Αρ. Υφαντής, *Η αγιότητα του μαρτυρίου και η μαρτυρία της αγιότητας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Π. Χρηστού (επιμ.), *Τα μαρτύρια των αρχαίων χριστιανών*, Θεσσαλονίκη 1978.

(Π. Υφαντής)

25. Γιουγκοσλαβία: ένα πείραμα που απέτυχε; Η ιστορία της Γιουγκοσλαβίας από τη γέννηση της γιουγκοσλαβικής ιδέας μέχρι τη διάλυσή της.

Στο μάρτυριο μελετάται η εξέλιξη της ιστορίας της Γιουγκοσλαβίας από την ίδρυση της μέχρι και τη διάλυση της και παρουσιάζονται αναλυτικά οι ιδεολογικοί παράγοντες που συνέβαλαν αρχικά στην ίδρυση της και κατόπιν στην αποδόμηση και τη διάλυση της.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Νυστάζοπουλου-Πελεκίδου, *Οι βάλκανοί λαοί. Από την τουρκική κατάκτηση στην εθνική αποκατάσταση (14^{ος}-19^{ος} αι.)*, β' έκδοση, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1991.

1β. Α. Αθανασιάδη, *Ο εμφύλιος πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία (1990-1995). Πτυχές της ιστορικής και θρησκευτικής του διάστασης*, εκδόσεις Θεσσαλονίκη 2008.

2α. Α. Σ. Σταυριανού, *Τα Βαλκάνια. Από το 1453 και μετά*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2β. Γ. Κατσόβοκα-Μαλιγκοδώνη, *Οι Σλάβοι των Βαλκανίων. Εισαγωγή στην ιστορία και τον εκπολιτισμό τους*, Gutemberg, Αθήνα 2004.

(Η. Ευαγγέλιου)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΙΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

26. Η οντολογία του νου και της ελευθερίας του ανθρώπου.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Τσελεγγίδης, *Χάρη και Ελευθερία κατά την Πατερική Παράδοση του 14^{ου} αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Νικόλαος Καβάσιανος, *Περί της εν Χριστώ ζωής Λόγοι επί τ. Ι. Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος»*, Θεσσαλονίκη 2005.

2. η. Ιω. Ρωμανίδης, *Το προπατορικών αμάρτημα*, Π. Πουρναράς Θεσσαλονίκη 1970.

(Δ. Τσελεγγίδης)

27. Προϊποθέσεις του απλανώς και ορθόδοξως θεολογείν

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Τσελεγγίδης, *Ορθόδοξη Θεολογία και ζωή*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Ιω. Ρωμανίδης, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία της Ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας τομ. Α'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

2. Γ. Πατρώνος, *Θεολογία και Ορθόδοξο βίωμα*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1994.

(Δ. Τσελεγγίδης)

28. Ενωσιμια (φιλανοσοφική και θεολογική θεώρηση)

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Ρωμανίδης, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία της Ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας τομ. Α', Β'*, εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Ελληνική Πατρολογία τομ. 29, Μ. Βασίλειος, εκδόσεις Διώτη Μελιτωμένα (ΚΕΠΕ), Αθήνα.

2α. Ιω. Ρωμανίδης, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία της Ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας τομ. Α', Β'*, εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009.

2β. Ελληνική Πατρολογία τομ. 45, Γρηγόριος Νύσσης, εκδόσεις Διώτη Μελιτωμένα (ΚΕΠΕ), Αθήνα.

(Α. Σιάσος)

29. Περί Δημιουργίας του κόσμου

Εγχειρίδια: 1α. Α. Σιάσος, *Η ενάρξη των πραγμάτων*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

- 1β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος 44, Γρ. Νύσσης, εκδόσεις Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα.
- 2α. Ν. Ματσούκας, *Επιστήμη, φιλοσοφία και θεολογία στην εξάμημο του Μ. Βασιλείου*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1990.
- 2β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος 44, Γρηγόριος Νύσσης, Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα.
- (Λ. Σιάσος)
- 30. Θεολογία και Κινηματογράφος. Τα άνω του κακού και οι τεχνικοί παράδεισοι.**
- Εγχειρίδια: 1α. Ν. Ματσούκας, *Το πρόβλημα του κακού*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.
- 1β. Ν. Ματσούκας, *Δογματική Δ΄, Ο Σατανάς*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.
- 1γ. Χρυσόστομος Σταμούλης, Κυρίλλου Αλεξανδρείας Κατά Ανθρώπομορφιτών Εισαγωγή - Σχόλια - Κείμενο, εκδόσεις «Το Παλίμψηστον», Θεσσαλονίκη 1993.
- 2α. Α. Γέφτις, *Χριστός η χώρα των ζώντων*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2007.
- 2β. C. Baudelaire, *Τα άνω του κακού*, εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα.
- (Χρ. Σταμούλης)
- 31. «Χαίρε νύμφη ανύμφευτε»: Από τον Πρόκλο Κων/πολεως στον Ρωμανό τον Μελωδό.**
- Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπές, *Η ομιλία του Πατριάρχη Πρόκλου «εις την Παναγίαν Θεοτόκου και η απάντηση του Νεστορίου»*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.
- 1β. Β. Κορακίδης, *Τα περί Ρωμανού του Μελωδού Μελετήματα*, Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.
- (Ι. Κουρεμπές)
- 32. Ιουστινιανός και νεοχαλκηδονισμός: Θεολογική θέα σε έναν χρυσό αιώνα.**
- Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπές, *Οικουμενικά παραδείγματα στην Ιστορία της Εκκλησίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002,
- 1β. Ιω. Κουρεμπές, *Ο Νεοχαλκηδονισμός: Δογματικό σημείο δογματικής διαίρεσης*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.
- (Ι. Κουρεμπές)

33. Εκκλησία-Ενότητα - Κοινωνία-Οικουμενικές προσεγγίσεις.

- Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Νικολόπουλος, *Οι θέσεις των Ορθόδοξων Εκκλησιών στο κείμενο της Λίμα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.
- 1β. Γεώργιος Τσέτης, *Οικουμενικά Ανάλεκτα*, συμβολή στην ιστορία του Π.Σ.Ε., εκδόσεις Τέρτιος, Κατερίνη 1987.
- (Στ. Τσορπανίδης)

34. Η εκκλησία ως διαρκής έξοδος: Η Ορθοδοξία στην οικουμένη του 21^{ου} αιώνα.

- Εγχειρίδια: 1α. Νίκος Ματσούκας, *Οικουμενική Θεολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.
- 1β. Στ. Τσορπανίδης, *Μετα-Λειτουργία. Η συμβολή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και θεολογίας στην κοινή χριστιανική μαρτυρία για δικαιοσύνη, ειρήνη και ακεραιότητα της δημοκρατίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.
- (Στ. Τσορπανίδης)

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

35. Το Μάθημα των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση

- Διερευνά τη θέση της θρησκευτικής γενικότερα αγωγής και ειδικότερα του μαθήματος των Θρησκευτικών στην όλη εκπαιδευτική πολιτική που εφαρμόστηκε κατά το πρόσφατο παρελθόν, τα αναλυτικά προγράμματα του μαθήματος των Θρησκευτικών που ίσχυσαν κατά διαστήματα στη Μέση Εκπαίδευση, καθώς και τα διδακτικά βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν. Τέλος ασχολείται με το διδακτικό προσωπικό που άμεσα ή έμμεσα υπηρέτησε το μάθημα των Θρησκευτικών.
- Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Το μάθημα των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση (1833-1932)*. Συμβολή στην ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, εκδ. Β΄, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1993.
- 1β. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Το μάθημα των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση κατά την Πεντηκονταετία 1932-1982 (ιστορικοπαιδαγωγική προσέγγιση και συμβολή στην ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης)*, εκδ. Β΄, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.
- 2α. Εμμανουήλ Π. Περεσλής, *Η θρησκευτική αγωγή στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1997.

2β. Ιωάννης Β. Τσάγκας, *Η Ορθόδοξη Χριστιανική Αγωγή στο Εκπαιδευτικό έργο του Ιερέως Κατοιδίτηρα*, εκδ. Β', εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2001.

(Ι. Κογκούλης)

36. Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση

Ασχολείται με τη σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και ό,π αυτό συνεπάγεται από κοινωνιολογικής, ψυχολογικής και παιδαγωγικής σκοπιάς. Η εξέταση της σχολικής τάξης συντελείται κυρίως κάτω από το πρίσμα της λειτουργίας της τόσο σε επίπεδο κοινωνικοποίησης όσο και σε επίπεδο διδασκαλίας και μάθησης, και μάλιστα κάτω από το πρίσμα της ομαδοσυνεργατικής της μορφής.

Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην εσωτερική λειτουργία της ομάδας, τους μαθητές και τους δασκάλους ή καθηγητές σε πλήρη αντιστοιχία με τις παιδαγωγικές αρχές και την πραγματικότητα στο ελληνικό σχολείο.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Κογκούλης, *Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Κων. Γ. Μπίκος, *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2004.

(Ι. Κογκούλης)

37. Υμνογραφία και πρόδηλη μηνύματος του Ευαγγελίου

Εγχειρίδια: 1α. Αλκιβιάδης Καλύβας, *Η Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα στην Ελληνορθόδοξη Εκκλησία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

1β. Δημήτρα Κουκουρά, *Το μήνυμα του Ευαγγελίου. Πρόδηλη και Μετάδοση*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009.

2. Νικ. Τωμαδάκης, *Βυζαντινή Υμνογραφία και Ποίηση*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993.

(Δ. Κούκουρα)

38. Υμνολογία και ερμηνεία Λειτουργικών Κειμένων

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται: Οι υμνογραφικοί όροι, τα στάδια εξέλιξης της υμνογραφίας, τα είδη των ύμνων (τροπάρια, κοντάκια, κανόνες κ.ά.), οι διάφοροι υμνογράφοι, η σχέση θεολογίας και υμνολογίας, η γλώσσα και η

μετρική των λειτουργικών ύμνων. Ερμηνεύονται επίσης βασικοί ύμνοι και ορισμένες ευχές από την Θεία Λειτουργία και τη λοιπή λειτουργική προσευχή της Εκκλησίας. Δίδεται το λειτουργικό τους πλαίσιο και σχολιάζεται το βαθύτερο θεολογικό τους νόημα (χαρακτηριστικά παραδείγματα: Η Αγία Αναφορά, το φως λαρόν, η Δοξολογία κ.ά.)

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Τρεμπέας, *Εκλογή Ελληνικής Ορθόδοξης Υμνογραφίας*, εκδόσεις «Ο Σωτήρ», Αθήνα 2007.

1β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Διορθώσεις και παρατηρήσεις εις το Τριώδιον*, τόμ. Α'Β', εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Νικόλαος Β. Τωμαδάκης, *Η βυζαντινή Υμνογραφία και ποίηση ήτοι εισαγωγή εις την βυζαντινήν φιλολογίαν*, τόμ. δεύτερος, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993.

(Π. Σκαλτσής)

39. Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Μουσική

Στο μάθημα παρέχονται βασικές γνώσεις για τη φύση της εκκλησιαστικής μουσικής, τη χρήση, την ιστορία της, αλλά και τη σημειογραφία της. Ανάλογα με τις δυνατότητες γίνεται εκμάθηση ύμνων όπως τα αναστάσιμα αποδύτικα, τα αποδύτικα των μεγάλων εορτών, κ.ά.

Εγχειρίδια: 1α. Εμμ. Γιαννόπουλος, *Χορημωδίζον Χαρτοφύλακος Εισαγωγή εις το Θεολογικόν και πρακτικόν της εκκλησιαστικής μουσικής*, έκδοσι β', εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. π. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη, *Αυτοφώνηριον*, εκδόσεις, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.

2α. Εμμανουήλ Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτική Τέχνη*, Λόγος και μέλος στη λατρεία της Ορθόδοξης εκκλησίας, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008.

2β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Μουσικόν Μηνολόγιον Ζ', Η', Θ'*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.

(Π. Σκαλτσής)

40. Σχέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο

Διερεύνηση των σχέσεων Εκκλησίας και Αυτοκρατορίας κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο μέσα από την αξιολόγηση των νέων κοινωνικών, πολιτικών και εκκλησιαστικών δεδομένων των αρχών του 4^{ου} αιώνα. Συστηματική μελέτη των διαδοχικών σταδίων που διέπουν τις σχέσεις Εκκλησίας-Πολιτείας κατά την περίοδο πριν από την πρώτη Οικουμενική Σύνοδο. Προσέγγιση της

νέας αποκρατορικής θρησκευτικής πολιτικής και της αφετηριακής διαδικασίας μεταμόρφωσης της εδωλατρικής ρωμαϊκής Πολιτείας σε χριστιανική.

Εγχειρίδια: 1. Νικόλαος Μαγγιώρος, *Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η Δυναπτική έριδα. Συμβολή στη μελέτη των σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την Κωνσταντινεια περίοδο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

2. Ιωάννης Καραγιαννόπουλος, *Το Βυζαντινό κράτος*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

(Ν. Μαγγιώρος)

41. Πηγές και θεσμοί του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου

Χρονολογική και συστηματική παρουσίαση των πηγών του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου. Μελέτη της γένεσης και της εξελικτικής πορείας των πηγών και των θεσμών σε συνάρτηση με το θεσμικό και δικαϊκό πλαίσιο της Πολιτείας. Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στο Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο.

Εγχειρίδια: 1. Νικόλαος Μαγγιώρος, *Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η Δυναπτική έριδα. Συμβολή στη μελέτη των σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την Κωνσταντινεια περίοδο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

2. Τηλέμαχος Λούγγης, *Ιουστινιανός Πέτρος Σαββάτος, Κοινωνία, Ιδεολογία και Πολιτική τον 6^ο αιώνα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005.

(Ν. Μαγγιώρος)

42. Θρησκευτική Αγωγή και νέες τεχνολογίες

Δυναμική της Θρησκευτικής αγωγής και ιδιαιτερότητά της. Παίδευστική θεμελίωση και σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των Θρησκευτικών. Σχεδιασμός της διδασκαλίας και αξιολόγηση. Εφαρμογή της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Δυνατότητες που προσφέρουν οι υπολογιστές στη διδασκαλία και επικοινωνία. Οι νέοι τρόποι επικοινωνίας και διαπολιτισμικής προσέγγισης των λαών μέσω του παγκόσμιου ιστού, πέρα από θρησκεία, φύλο, χρώμα. Χρήση των νέων τεχνολογικών μέσων και εφαρμογών στη διδασκαλία του ΜΘ στη σχολική τάξη.

Εγχειρίδια: 1. Βασυλόπουλος Χρήστος, *Σχολική Θρησκευτική αγωγή*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μητροπούλου Βασιλική, *Υποδείγματα συγγραφής εργασιών και βιβλιογραφίας*, εκδόσεις Ι. Καραδέδος Μέθεξς, Θεσσαλονίκη 2008.

(Β. Μητροπούλου)

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

43. Φύλο, Πολιτισμός, Θρησκεία

Εγχειρίδιο: 1α. Αναστασία Μπιτσάνη, *Οι Γυναικές του Γκρέκο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005. 1β. Σημειώσεις.

(Ιω. Πέτρον - Ν. Παπαγεωργίου)

44. Χριστιανισμός και Νεοελληνική Λογοτεχνία

Εξετάζεται και αναπτύσσεται η επίδραση του Χριστιανισμού, και μάλιστα της ορθόδοξης παραδόσεως, στη νεοελληνική λογοτεχνία και δίνεται έμφαση στα κείμενα των Παπαδιαμάντη, Μωραϊτίδη, Κόντογλου, Σεφέρη, Πεντζίκη.

Εγχειρίδια: 1. Αν. Κεσελόπουλος, *Από τον Παπαδιαμάντη στον Πεντζίκη. Ορθόδοξη Παράδοση και Νεοελληνική Λογοτεχνία*, εκδόσεις «Το Παλιμψηστον», Θεσσαλονίκη 2003.

2. Νεοελληνική λογοτεχνία, εκδόσεις Αστήρ, Αθήνα.

3. Αν. Κεσελόπουλος, *Η λειτουργική παράδοση, στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

(Αν. Κεσελόπουλος)

45. Θεολογικά ρεύματα της Τουρκοκρατίας

Εγχειρίδια: 1α. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Θεολογικά ρεύματα της τουρκοκρατίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Γ. Μαντζαρίδης, *Οδοιπορικό θεολογικής Ανθρωπολογίας*, Άγιον Όρος 2008.

2. G. Podskalsky, *Η ελληνική θεολογία επί τουρκοκρατίας 1453-1821*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005.

(π. Β. Καλλιακμάνης)

46. Ψηφιακή διατήρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Βάσεις Δεδομένων - Ψηφιακά αρχεία

Η προοπτική της διανύμενης εποχής αναδεικνύει τον δυναμικό χώρο της Διατήρησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως ένα πεδίο ιδιαίτερου επιστημονικού και τεχνολογικού ενδιαφέροντος με άμεσες και χρηστικές εφαρμογές. Αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί το πολύπτυχο ερευνητικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε παγκόσμιο.

Αντικείμενα του μαθήματος:

- A. Τεχνικές ψηφιακής ανάκτησης και διατήρησης έργων.
 - B. Ψηφιακές συλλογές.
 - Γ. Ψηφιακά μουσεία.
 - Δ. Εισαγωγή στις Βάσεις Δεδομένων.
 - E. Πρόγραμμα Access.
- Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική I: Η πληροφορία της Παράτηρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.
- 1β. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική II: Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2009.
 2. Σε συλλογικό έργο, *Η τεχνολογία στην υπηρεσία της πολιτιστικής κληρονομιάς*, εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Ν. Μυριδής)

47. Ψηφιακή Διαχείριση Πληροφορίας, Σχεδίαση Ιστοσελίδων και Ψηφιακές Εκδόσεις

Το μάθημα αναφέρεται στη διαδικασία και μεθοδολογία παραγωγής κειμένων τόσο με τη συμβατική μορφή εντύπων (διατριβές, περιοδικά, βιβλία, κ.ά.) όσο και με την μορφή του υπερκειμένου (ηχητικό: ιστοσελίδες, e-βιβλία, e-περιοδικά κλπ.) με τα σύγχρονα μέσα και τεχνολογίες. Αναπτύσσεται στη βάση της ακόλουθης διάρθρωσης:

1. Εισαγωγή στην πληροφορία και τη διαχείρισή της.
 2. Τεχνικές διαχείρισης πληροφορίας.
 3. Αρχές σχεδίασης εντύπου.
 4. Υλοποίηση της μορφής εγγράφου: (α) ψηφιακά με χρήση Η/Υ, (β) ηλεκτρονική δημοσίευση και διακίνηση μέσω διαδικτύου.
 5. Σχεδίαση και δημοσίευση ιστοσελίδων.
 6. ΕΡΓΑΣΙΑ: εκπόνηση εφαρμοσμένης παραγωγής εντύπου στα πλαίσια του μαθήματος.
- Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική I: Η πληροφορία της Παράτηρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.
- 1β. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική II: Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2009.
 2. Cl. Shannon, *Θεωρία των πληροφοριών*, εκδόσεις Leader Books, Αθήνα 2006.
- (Ν. Μυριδής)

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

A. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. Ιουδαϊκή εσχρατολογία

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Η ανύσταση των νεκρών στην Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Βάννας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Καϊμάκης, *Η ημέρα Κορίου στους προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάννας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Δ. Καϊμάκης)

2. Δοκρυμικές παραδόσεις του αρχαίου Ισραήλ

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Σύντομο Υπόμνημα στους Ψαλμούς*.

1β. Δ. Καϊμάκης, *Οι θεοί της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάννας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Δ. Καϊμάκης)

3. Βιβλική και Λειτουργική θεολογία

Αγία Γραφή και Ευχαριστία στη σύγχρονη θεολογική προβληματική συζητούνται διαλεκτικά, και θα έλεγε κανείς και δυναμικά, ως δύο μεγέθη που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ταυτότητα της χριστιανικής διδασκαλίας. Αν στο παρελθόν κυριαρχούσε η διδακτική Αγίας Γραφής - Παράδοση, αυτό που σήμερα καθορίζει, αλλά και στο άμεσο μέλλον πρόκειται να καθορίσει σημαντικά τις θεολογικές συζητήσεις είναι η σχέση του πρωτογενούς καταγεγραμμένου λόγου του Θεού (Αγία Γραφή) και της πρωτογενούς εμπειρίας της Εκκλησίας (Ευχαριστία). Μακροεμφανειακή ανάδυση των ευχαριστιακών, εκκλησιολογικών, πνευματολογικών και εσχρατολογικών χωρίων της Κ.Δ. Το αίτημα της λειτουργικής αναγέννησης. Θεολογικά επιχειρήματα υπέρ και ανασκευή των επιχειρημάτων που κατά καιρούς παρουσιάζονται εναντίον της λειτουργικής αναγέννησης.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλείδης, *Lex Orandi. Λειτουργική θεολογία και λειτουργική αναγέννηση*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2005.

1β. Π. Βασιλειάδης, *Ισλάμ, Αγία Γραφή και Ευχαριστία*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

2α. J. Danielou, *Αγία Γραφή και Λειτουργία*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 1981.

2β. Γ. Γρατσάς / Σ. Αγουρίδης, *Τα χειρόγραφα της Νεκρής Θάλασσας*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2003.

(Π. Βασιλειάδης)

4. Σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις στην Καινή Διαθήκη

Εγχειρίδια: 1α. Γκουτζιούδης Μ., *Το βιβλικό κείμενο στο πέρασμα του χρόνου*, εκδόσεις Μέθεξς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Δ. Πασάκος, *Ευχαριστία και Ιεραποστολή*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997.

2α. Μ. Γκουτζιούδης, *Ιωβηλαίο έτος, Μελεχσεδέκ και η προς Εβραίους Επιστολή*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2β. E. Trocmé, *Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ, όπως τον είδαν όσοι τον γνώρισαν*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 1983.

(Π. Βασιλειάδης)

5. Βιβλική εβραϊκή γλώσσα

Εγχειρίδια: 1. Δ. Δόικος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μ. Κωνσταντίνου, *Βίβλος και Ουραγπικά κείμενα*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Μ. Κωνσταντίνου)

6. Το πολιτιστικό περιβάλλον της Βίβλου

Το μάθημα εξετάζει τις κυριότερες πηγές που έχουμε στη διάθεσή μας για την ιστορία της Βίβλου αλλά και του βιβλικού χώρου, δηλαδή της Παλαιστήνης.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Κωνσταντίνου, *Πηγές της Ιστορίας της Παλαιστήνης*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Μ. Κωνσταντίνου, *Παλαιά Διαθήκη. Αποκριτογραφώντας την πανανθρώπινη κληρονομιά*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2008.

(Μ. Κωνσταντίνου)

7. Οι ανατολικές λατρείες κατά τη διάρκεια των ελληνορωμαϊκών χρόνων: Μύθος, σωτηρία και ηθική στη λατρεία της Ισίδας, της Κοβέλης και του Μίθρα

Εγχειρίδια: 1α. L. Martin, *Οι θρησκείες της ελληνοιστιτικής εποχής*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. L. Martin - P. Pachis, *Hellenization, Empire and Globalization: Lessons from Antiquity*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Π. Παχής)

8. Η προφητεία στην προαιχμαλωσιακή περίοδο

Εγχειρίδια: 1. Ι. Μουρτζιός, *Η Παλαιά Διαθήκη. Διάγραμμα περιεχομένου των προφητικών και ποιητικών βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη

(Ι. Μουρτζιός)

9. Οικολογία και Βίβλος

Εγχειρίδια: 1α.Ι. Γαλιάνης, *Ανθρώπος και κτίση στη βιβλική παράδοση*.

1β. Ι. Μουρτζιός, *Οι ερμηνευτικές μελέτες στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη, τόμος Α'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

(Ι. Μουρτζιός)

10. Το πρόβλημα της ψευδεπιγραφίας στη χριστιανική γραμματεία

Εγχειρίδια: 1α. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Το κύρος των Πατέρων της Εκκλησίας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Φουλεγέντιο, προς Πέτρον περί πίστεως*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

11. Λατινικά κείμενα της χριστιανικής γραμματείας

Εγχειρίδια: 1. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Μεταφραστικά ζητήματα στο χώρο της ελληνοφώνης και λατινόφωνης χριστιανικής γραμματείας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

2. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Η μετάφραση του ψευδοαυγουστίνειου έργου Soliloquia*, εκδόσεις Ακαδημίας Αθηνών - Κέντρο ερευνών της Ελληνικής και Λατινικής γραμματείας, Αθήνα 2005.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

12. Ο Αριστοτέλης Παύλος στην ελληνική κοινωνία και λαογραφία

Θα μελετηθεί η επίδραση της Παύλειας σκέψης σε βασικές πτυχές της ελληνικής κοινωνίας (εργασία, δουλεία, οικογένεια, φεμινισμός, πτώχεια κλπ.). Ειδικά θα ερευνηθεί το θέμα της επίδρασης του Παύλου στην ελληνική λαογραφία.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Καραβιδόπουλος, *Βιβλικές Μελέτες Γ'*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. π. Ι. Σκιαδαρέσης, *Παύλειες Μελέτες Α'*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2α. Ρ. Βρωτη, *Η κοινωνία και το ήγιο στην ύστερη αρχαιότητα*, εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2000.

2β. Β. Στογιάννος, *Ερμηνευτικά Μελετήματα*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1988.

(π. Ι. Σκιαδαρέσης)

13. Ο Αριστοτέλης και η ελληνική σκέψη στην αραβική παράδοση

Εξετάζεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων στον αραβικό-οραμικό κόσμο και η επίδραση τους στην πνευματική κρηνοφορία του «α-ραβόιδαμικού πολιτισμού» (8^{ος} - 13^{ος} αι.). Στο πρώτο μέρος εξετάζεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων στην αραβική παράδοση και η δημιουργία των αραβικών επιστημών· στο δεύτερο διδάσκεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων και του Αριστοτέλη στην αραβόιδαμική παράδοση, ενώ στο τρίτο μέρος εξετάζονται τα ελληνοαραβικά γνωμολόγια και η ψευδοπτεγγραφή αριστοτελική φυλόλογια. Το αντικείμενο της τελευταίας ενότητας αφορά στην αξιοποίηση της αριστοτελικής φιλοσοφίας και της ελληνικής σκέψης από τους Άραβες, τη δημιουργία του αραβόιδαμικού Αριστοτελισμού, τη γένεση της ισλαμικής φιλοσοφίας, τους φορείς της (al-Kindī, al-Fārābī, Ibn Sīnā, al-Ghazzālī, Ibn Rushd) και τη μεταβίβαση του αραβικού αριστοτελισμού στην ευρωπαϊκή σκέψη, κυρίως δια μέσου του Άλβερτου του Μεγάλου και του Θωμά του Ακινάτη.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Ζιάκας, *Τα Ελληνικά Γράμματα και ο Αριστοτέλης στην αραβική παράδοση*, εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 2007.

1β. Γ. Ζιάκας, *Ισλαμ, Θρησκεία και Πολιτεία*, εκδόσεις Κορυνήλια Σφακιάνακη, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Δ. Γούτας, *Η αρχαία ελληνική σκέψη στον αραβικό πολιτισμό*, εκδόσεις Πεπιδάου, Αθήνα 2001.

(Αγγ. Ζιάκας)

14. Η θεολογία των δύο επιστολών του Πέτρου και η αρχαιοελληνική σ' αυτές επιρροή.

Σκοπός του μαθήματος είναι να ερμηνευτούν ορισμένες περικοπές από τις παραπάνω επιστολές, ώστε να αναδειχθεί τόσο ο χαρακτήρας των επιστολών αυτών, όσο και η θεολογική τους σημασία και η επιρροή της αρχαιοελληνικής σκέψης σ' αυτές.

Εγχειρίδια: 1α. Β. Στογιάννος, *Πρώτη Επιστολή Πέτρου*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Χ. Δηματζίδης, *Η εσατολογία στην Β' Επιστολή Πέτρου*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

1γ. *Αρχαίος κόσμος και Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

2α. Χ. Βοδύλαρης, *Υπόμνημα εις τας Καθολικὰς Επιστολάς του Αποστόλου Πέτρου*, εκδόσεις Σημιλίας, Αθήνα 1996.

2β. Δ. Πασοδάκος, *Θεολογία και κοινωνία σε διάλογο. Νέες ερμηνευτικές προεργασίες στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2001.

(Χ. Δηματζίδης)

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

15. Ιστορία - Θεοοί της Εκκλησίας Θεσσαλονίκης από τις Δημηγορίες των Θαυμάτων του Αγίου Δημητρίου

Σημειώσεις.

(Ανδρ. Νανάκης - Αντ. Κυριατζή)

16. Αιρέσεις και Ορθόδοξη Πίστη κατά την πρώτη χιλιετία

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάδειξη της ορθόδοξης πίστης έναντι των ποικίλων αιρέσεων που εμφανίστηκαν στην Εκκλησία κατά την πρώτη χιλιετία. Γίνεται ειδικότερη αναφορά στους εισηγητές και τους εκπροσώπους των μεγάλων αιρέσεων που ταλαιπόρησαν την Εκκλησία σε Ανατολή και Δύση, στη σχετική γραμματεία που παρουσίασαν, στις διδασκαλίες τους και στα θεολογικά ζητήματα που ανέκυψαν από αυτές.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώριμα των φοιτητών με τις ποικίλες τάσεις και τις πλανεμένες διδασκαλίες που παρουσιάστηκαν στη ζωή της αδιαιρέτης Εκκλησίας.

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Ματσούκας, *Ορθόδοξια και αίρεση στους εκκλησιαστικούς συγγραφείς του Δ', Ε' και Στ' αιώνα*, (Φιλοσοφική και Θεολογική Βιβλιοθήκη 23), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992².

1β. *Δημοσκηνοῦ Ἰωάννου, Κατὰ Μανυχαίων διάλογος και Προς τους διαβόλους της αγίας εικόνας*, εισαγωγή-κειμενο-μετάφραση-σχόλια Ν. Ματσούκας, (Φιλοσοφική και Θεολογική Βιβλιοθήκη, 8), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

(Φ. Ιωαννίδης)

17. Βυζαντινές και μεταβυζαντινές ερμηνείες στην Αποκάλυψη του Ιωάννη

Το βιβλίο της Αποκάλυψης του Ιωάννη, λόγω του ιδιαίστου περιεχομένου του, προσφέρεται για πολλαπλές αναγνώσεις – ερμηνείες. Το συγκεκριμένο μάθημα θα παρουσιάσει τις βυζαντινές και μεταβυζαντινές ερμηνείες της Αποκάλυψης, τους συγγραφείς τους, καθώς και τους λόγους που καθόρισαν το είδος της ερμηνείας.

Εγχειρίδιο: Ευαγγελία Αμοιρίδου, *Η ερμηνεία στον αριθμό χξς*, (υπό έκδοση).

(Ε. Αμοιρίδου)

18. Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των βυζαντινών

Εγχειρίδια: 1α. Κ. Παλακογιαννάκης, *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος και πολιτικός των βυζαντινών*, τ. Α'-Β', εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2002-2006.

1β. Δ. Τσάμης, *Θεομητορικά θάματα*, Α'-Β', εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2α. Γ. Φλορόφοσκου, *Θέματα εκκλησιαστικής ιστορίας*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

2β. Δ. Τσάμης, *Μητρικόν*, τ. Γ', εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

(Χρ. Αραμπατζής)

19. Η χριστιανική ιστοριογραφία και η θεολογία της ιστορίας στην Πατερική Παράδοση

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Καραγιαννόπουλος, *Ιστορία του Βυζαντινού κράτους* Α'-Γ', εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Χρ. Αραμπατζής, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2009.

2. *Η χρονιογραφία του Θεοφάνη*, τ. Α'-Γ', εκδόσεις Αριός, Θεσσαλονίκη 2008.

(Χρ. Αραμπατζής)

20. Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία Μετεώρων (Ιστορικά στοιχεία, οργάνωση μοναστικού βίου, ιερές μονές, αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική, ιερά κειμήλια)

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Νικονάνος, *Μετέωρα. Τα μοναστήρια και η ιστορία τους*, εκδ. Εκδοτικής Αθηνών, Αθήνα 1987.

1β. Δ. Ζ. Σοφιανός, *Μετέωρα οδοιπορικό*, εκδ. Ι. Μονής Μεταμορφώσεως (Μεγάλου Μετεώρου).

(Γλ. Μ. Χατζούλη)

21. Σλαβική Αγιολογία

Περί όρων. Αναγνώριση της αγιότητας στη Ρωσική Εκκλησία. Πηγές, περιδολόγηση, τυπολογία της ρωσικής αγιολογίας. Η θέση της εικόνας στο ρωσικό αγιολόγιο. Αγιολογικές πηγές του δυτικοσλαβικού χριστιανισμού. Νοτισολάβοι άγιοι. Η γονακεία αγιότητα στα Βαλκάνια. Η ηθική του μεταμορφωμένου διάφουλου έρωτα. Οι Σλαβικές Εκκλησίες στη διάρκεια του σύνητου 20ού αιώνα (1917/1945-1989/91) Νεομάρτυρες. Η αγιολογία της ολαβικής διασποράς. Το διαποτισμένο δέντρο: Το αγιολογικό πρότυπο στις τέχνες του θεάματος (θέατρο, λυρικό δράμα, κινηματογράφος, 19-20 αι.)

Εγχειρίδιο: Δημ. Γόντης, *Ο όσιος Ιωάννης ο Ριλιώτης. Προλεγόμενα στα μνημολογικά ελληνικά κείμενα*, Αθήνα, εκδ. «Αριός», 1997.

(Ελ. Οικονόμου)

22. Πτυχές από την ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η εκκλησιαστική δράση των πατριαρχών Ιερεμία Β', Θεοδοσίου Β' και Ιωάννη Γ'

Μέσω της δράσης των μνημονευόμενων πατριαρχών διερευνώνται τα ακόλουθα θέματα από την ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου: Ο διάλογος με τους προτεστάντες, το ζήτημα του Γρηγοριανού ημερολογίου, η επίσημη αναγνώριση του Πατριαρχείου της Ρωσίας, η στάση του Οικουμενικού Πατριαρχείου στα γεγονότα της ορλωφικής επανάστασης, τα εκκλησιαστικά προβλήματα της ελληνικής κοινότητας της Βενετίας, προσωρινής έδρας της

μητρόπολης Φυλαδεμφείας, οι πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ελληνικής παιδείας και το προνομιακό ζήτημα στην ύστερη οθωμανική περίοδο.

Στόχος του μαθήματος είναι μέσω της γνώσης των επιμέρους αυτών προβλημάτων να επιστημανθούν και να μελετηθούν οι διηλωματικοί ελιγμοί και οι μηχανισμοί που χρησιμοποιήσε το Οικουμενικό Πατριαρχείο, προκειμένου να διαφωλδίξει την ορθόδοξη πίστη και να προστατεύσει το ποιμνίο του.

Εγχειρίδια: 1α. Διον. Βαλαής, *Η πατριαρχία του Θεοδοσίου Β' (1769-1773)*, εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Κ. Σάβας, *Βιογραφικών σχεδίασμα περί του πατριάρχου Ιερεμία Β', εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη*.

1γ. Κ. Σπανούδης, *Ιστορικοί σελίδες. Ιωακείμ ο Γ', εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη*.

(Δ. Βαλαής)

23. Ιστορία του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων (11^{ος}-19^{ος} αι.)

Από τη μακρά ιστορία του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων εξετάζονται τα ακόλουθα: η στάση των σταυροφόρων, των Μιχαηλιδών και των Οθωμανών Τούρκων, το προσκονηλιακό ζήτημα των Αγίων Τόπων, η προσήλυτική δράση των ετεροδόξων, η δράση του ρωσικού παράγοντα στην περιοχή, τα θεολογικά γράμματα και η σχέση του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων με το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Στόχος του μαθήματος είναι μέσω της διερεύνησης των σημαντικότερων ζητημάτων, που απασχόλησαν διαχρονικά το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, να κατανοηθεί η σύγχρονη εκκλησιαστική κατάσταση που διαμορφώθηκε στην περιοχή του

Εγχειρίδια: 1α. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, (αρχιμ.), *Ιστορία της Εκκλησίας Ιεροσολύμων*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

1β. Αθ. Κορνηλιός Υψηλάντης, *Τα μετά την Άλωση (1453-1789)*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

(Δ. Βαλαής)

24. «Αγία Πτώχεια»: Από την ανατολική ακτημοσύνη στον δυτικό επαιτικό μοναχισμό

Μια ουστηματική (θεολογική, ιστορική και γραμματολογική) περιήληψη στο πνευματικό αίτημα της πτώχειας από την Βίβλο μέχρι τη θεολογία της απε-

λευθέρωσης με έμφαση στην εμπειρία του ανατολικού και δυτικού μοναχισμού.

Εγχειρίδια: 1α. *Άγιος Φραγκίσκος της Δοίξης Άγιουτα*, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Π. Αρ. Υφαντής, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. *Ο βίος και τα γράμματα της αγίας Κλάρας της Δοίξης*, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Π. Αρ. Υφαντής, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2010.

(Π. Υφαντής)

25. Ελληνες και ορθόδοξοι άγιοι. Συγκριτική μελέτη της ελληνικής και ορθόδοξης αγιολογικής παράδοσης

Το συγκεκριμένο μάθημα περιγράφει τα μοντέλα αγιότητας που δεσπόζουν στην ελληνόφωνη και ορθόδοξη εκκλησιαστική ιστορία, με ιδιαίτερη αναφορά σε κείμενα, πρόσωπα και στάσεις ζωής.

Εγχειρίδια: 1α. D. Obolenski, *Η βυζαντινή κοινοπολιτεία. Η ανατολική Ευρώπη 500-1453*, τ. Α'-Β', εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1991.

1β. Μ. Νυοταξοπούλου-Πελεκίδου, *Βυζάντιο και Σλάβοι-Ελλάδα και Βαλκάνια (6^{ος}-20^{ος} αιώνας)*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

(Ηλ. Ευαγγέλου - Π. Υφαντής)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

26. Ο θεολογικός διάλογος μεταξύ της Ορθόδοξης και της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας (παρελθόν-παρόν-μέλλον)

Εγχειρίδια: 1. Γεώργιος Μαρτζέλος, *Ορθοδοξία και σύγχρονοι διάλογοι*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Α. Παπαδόπουλος, *Θεολογικός διάλογος ορθόδοξων και ρωμαιοκαθολικών*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1996.

(Γ. Μαρτζέλος)

27. Η χαρισματική θέωση του ανθρώπου

Εγχειρίδια: 1α. Α. Τσελεγγίδης, *Χάρις και ελευθερία κατά την πατρική παράδοση του Ιδ' αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Γ. Πατρώνος, *Η θέωση του ανθρώπου υπό το φως των εσχολογικών αντιλήψεων της ορθόδοξης θεολογίας*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1995.

2α. Π. Νέλλας, *Ζώνον θεώμενον. Προοπτικές για μια ορθόδοξη κατανόηση του ανθρώπου*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1981.

2β. B. J. Hilberath, *Περί θείας χάριτος. Η Ρωμαιοκαθολική δογματική διδασκαλία περί θείας χάριτος*, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

(Δ. Τσελεγγίδης)

28. Ο ανθρωπολογικός και παιδαγωγικός χαρακτήρας της εικόνας

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Τσελεγγίδης, *Εικονολογικές Μελέτες*, Αλεξανδρούπολη 2003.

1β. *Ελληνική Πατρολογία* τόμ. 94, Ιω. Δαρμασκηνός, εκδόσεις Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα.

2. L. Uspensky (μετάφρ. Σ. Μαρίνη), *Η θεολογία της εικόνας στην ορθόδοξη εκκλησία*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1999.

(Δ. Τσελεγγίδης)

29. Ορθόδοξη θεολογία - ανώτατη θεολογική εκπαίδευση σήμερα-προσανατολισμός της σύγχρονης παιδείας.

Εγχειρίδια: 1. Δ. Τσελεγγίδης, *Ορθόδοξη θεολογία και ζωή*, εκδόσεις Π. Πουρναφάς Θεσσαλονίκη 2005

2. Γ. Πατρώνος, *Θεολογία και Ορθόδοξο βίωμα*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1994.

(Δ. Τσελεγγίδης)

30. Περί μυστικής θεολογίας.

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Ρωμανίδης, *Εγχειρίδιον (προσωρινός τίτλος)*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα (υπό έκδοση).

1β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμ. 3, Διονύσιος Αρεοπαγίτης, εκδόσεις Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα.

2α. Ιω. Ρωμανίδης, *Εγχειρίδιον (προσωρινός τίτλος)*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα (υπό έκδοση).

2β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμ. 91, *Μιάξιμος Ομολογητής*, εκδόσεις Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα 2009.

(Δ. Σιάσος)

31. Επιστημονική έρευνα στην θεολογία (θεωρία και πράξη).

Εγχειρίδια: 1α. Α. Σιάσος, *Μισοσίνη, ασκητική της έρευνας*, εκδόσεις Αρμός Αθήνα.

1β. Γ. Μεταλληνός, *Εγκόλπων επιστημονικής έρευνας*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα.

2α. *Φιλοκαλία* τόμ Δ', εκδόσεις Αστέρ, Αθήνα 1970.

2β. *Ελληνική Πατρολογία* τόμ. 94, Ιω. Δαρμασκηνός, εκδόσεις Διώτη Μελετωμένη (ΚΕΠΕ), Αθήνα.

(Δ. Σιάσος)

32. Συναντήσεις Ι: Αντιβολές και αντανάκλασεις της Ορθόδοξης θεολογίας με το τραγούδι, την ποίηση και τη λογοτεχνία. Σπουδή στον Μάνο Χατζιδάκι, τον Ιωάννη Τσαρούχη, τον Γιώργο Θέμελη, τον Γάσο Λειβαδίτη και τον Κυριάκο Χαραλαμπίδη.

Εγχειρίδια: 1α. Χρ. Σταμούλης, *Η γυνάρκα του Λωτ και η σύγχρονη Θεολογία*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2008.

1β. Χρ. Σταμούλης, *Άσκηση αυτοσυνειδησίας. Μελετήματα δογματικής θεολογίας*, εκδόσεις το Παλίμψηστον, Θεσσαλονίκη 2004.

1γ. Κ. Χαραλαμπίδης, *Ολισθηρός ιστός*, εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 2009.

2α. Γ. Τσαρούχης, *Εγώ επί πτωχός και πένης*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1989.

2β. Μάνος Χατζιδάκις, *Ο καθρέφτης και το μαχαίρι*, εκδόσεις Ίκαρος, Αθήνα 1999.

2γ. Χρ. Σταμούλης, *Θεολογία και Τέχνη*, εκδόσεις Το Παλίμψηστον, Θεσσαλονίκη 2000.

(Χρ. Σταμούλης)

33. Ο πολιτισμός της σάρκωσης και η ευκαιρία της νεωτερικής αποδόμησης. Ο διάλογος της ορθόδοξης θεολογίας με τις επιστήμες και τη σύγχρονη αθεία.

Εγχειρίδια: 1α. Χρ. Σταμούλης, *Έρωτας και Θάνατος. Δοκίμη για ένα πολιτισμό της σάρκωσης*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2009.

1β. Χρ. Σταμούλης, *Φύση και αγάπη και άλλα μελετήματα*, εκδόσεις το Παλίμψηστον, Θεσσαλονίκη 2007.

1γ. Χρ. Σταμούλης, *Περί φωτός*, εκδόσεις Το Παλίμψηστον, Θεσσαλονίκη 2007.

2α. Ι. Prigogine, *Το τέλος της βεβαιότητας. Χρόνος, χάος και νόμοι της φύσης*, εκδόσεις Κάτοπτρο, Αθήνα 2003.

2β. Μ. Οντράν, *Πραγματεία περί αθεολογίας. Φυσιική της Μεταφυσικής*, εκδόσεις Εξάντας - Νήματα, Αθήνα 2006.

(Χρ. Σταρούλης)

34. Ορθοδοξία και διαμερτύρηση μέσα από τη μορφή και το θεολογικό έργο του Μητροπολίτη Κριτσόπουλου.

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπιλές, *Τίποτα ενάντια στη συνείδηση*, εκδόσεις Π. Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 2009.

1β. Ν. Μαρτσούκας, *Ο Προσεστυλιτισμός*, εκδόσεις Π. Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 1995.

(Ι. Κουρεμπιλές)

35. Λόγος Θεολογίας: Διάλογος με τον σύγχρονο θεολογικό προβληματισμό.

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Κουρεμπιλές, *Λόγος θεολογίας*, τόμ. Α', Β, εκδόσεις Π. Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 2009.

(Ι. Κουρεμπιλές)

36. Εσχολογική μεταφυσική στο μέθριο Θεού κι ανθρώπου: Μελέτη στον Ν. Μπερδιάγιεφ.

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Μπερδιάγιεφ, *Δοκίμιο εσχολογικής μεταφυσικής*, εκδόσεις Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 2009.

2α. Ν. Μπερδιάγιεφ, *Θείον και ανθρώπινο*, εκδόσεις Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 2000.

(Ι. Κουρεμπιλές)

37. Οικουμενη-Οικονομία-Οικολογία: Οι εκκλησίες ενώνουν των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης.

Εγχειρίδια: 1α. Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Αρχιεπίσκοπος Τρόνων και πάσης Αλβανίας, *Παγκοσμιότητα και Ορθοδοξία*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2002.

1β. Σ. Τσομπανίδης, *Εκκλησιολογία και παγκοσμιοποίηση*, εκδόσεις Π. Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Ειμμανουήλ Κλάδης, *Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πλανητικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2006.

(Στ. Τσομπανίδης)

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

38. Λατρευτική αγωγή στην παιδική και εφηβική ηλικία

Κάθε κατηχητική και χριστιανοπαιδαγωγική λειτουργία, η οποία στοχεύει στην κάλυψη αναγκών των μελών της εκκλησιαστικής κοινότητας, σχετίζεται με τη λατρευτική αγωγή των παιδιών και των εφήβων. Κατά τη διαπραγμάτευση της εν λόγω αγωγής αναφερόμαστε στη θέση των παιδιών και των εφήβων στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, όπως αυτή καταγράφεται από την ιστορία της, στη θεολογική και χριστιανοπαιδαγωγική θεώρησή της, στο ρόλο της εννοιακής της οικογένειας και του σχολείου, στην πραγμάτωση της λατρευτικής αγωγής και, τέλος, στα προβλήματα και τις δυνατότητες υλοποίησής της.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Ο εκκλησιασμός των μαθητών. Συμβολή στη Λατρευτική Αγωγή*, β' έκδοση, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Ειμμανουήλ Π. Περοελής, *Κατήχηση και παιδεία. Μελετήματα Χριστιανικής Θρησκευτικής Αγωγής*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2003.

(Ι. Κογκούλης)

39. Η γυναικεία στη διακονία και τη λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας

Εγχειρίδια: 1. Δημήτρα Κούκουρα, *Η θέση της Γυναίκας στην Ορθόδοξη Εκκλησία*, εκδόσεις Κορηγία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Πρακτικά Συνεδρίου, *Η θέση της γυναίκας εν τη Ορθόδοξο Εκκλησία και τα περί χειροτονίας των γυναικών*, Ρόδος, Ελλάδα, 30 Οκτ.-7 Νοεμβρ. 1988, εκδόσεις «Τέττος», Κατερίνη.

(Δ. Κούκουρα)

40. Ιστορική εξέλιξη και Θεολογία των Μυστηρίων

Στο γνωστικό αυτό αντικείμενο ερευνάται η ιστορία και η τάξη των ιερών Μυστηρίων με βάση τις σχετικές πηγές και την εξέλιξη του Ευχολόγιου. Αναπτύσσεται επίσης η θεολογία των Μυστηρίων, η εκκλησιολογική και εσχολογική των σημεία, καθώς επίσης και οι συμβολισμοί των επί μέρους στοιχείων.

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Σκαλότης, *Γάμος και Θεία Λειτουργία. Συμβολή στην Ιστορία και τη Θεολογία της Λατρίας*, εκδόσεις Π. Πουρνιάρης, Θεσσαλονίκη, 1998.

1β. Νέαντ Μιλόσεβιτς, *Η Θεία Ευχαριστία ως κέντρο της Θείας Λατρίας. Η σύνδεση των Μυστηρίων μετά της Θείας Ευχαριστίας*, Θεσσαλονίκη, 2005, εκδόσεις Πουρνιάρη.

2. π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, *Η Θεολογική μαρτυρία της εκκλησιαστικής λατρείας*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1996.

(Π. Σκαλτσής)

41. Θέματα Ψαλτικής τέχνης

Εξετάζονται ειδικότερα θέματα της Ψαλτικής, όπως οι Εκκλησιαστικοί κανόνες που οριοθετούν τον χαρακτήρα και την χρήση της, τα ορφικά και τα άμφια των διακόνων της, η ψαλμώδηση στη Θεία Λειτουργία, η χειρογράφη παράδοση των προηγούμενων αιώνων, και ο σωστός μελωδικός χωρισμός των υμνογραφημάτων σε συνδυασμό με τον τονισμό των λέξεων.

Εγχειρίδια: 1α. Ερμανουήλ Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτική Τέχνη. Λόγος και μέλος στη Λατρεία της Ορθόδοξης εκκλησίας*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004 (β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 2008).

1β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Μουσική Παρακλητική Α', Β', Γ'*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004,

2α. Ερμανουήλ Γιαννόπουλος, *Θεωρητικές υπηχώσεις και μουσικές κλίμακες Γρηγορίου του πρωτοψάλτου*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004, β' έκδοση 2008

2β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Μουσικόν Πεντηκοστήριον*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Σκαλτσής)

42. Η Λειτουργική Προσευχή κατά την περίοδο του Ηουχασμού

Στόχος αυτού του μαθήματος είναι η μελέτη της σχέσης κοινής και κατ' ιδίαν προσευχής, οι ιστορικές, λειτουργικές και θεολογικές προϋποθέσεις που θεμελιώνουν αυτή τη σχέση. Στην αρχή αναλύονται παραδείγματα από τη Γραφή, τα ασκητικά κείμενα, και τα λειτουργικά Τυπικά. Στη συνέχεια μελετώνται κείμενα της Ηουχαστικής περιόδου (13^{ος} - 14^{ος} αι.) όπου γίνεται λόγος για την κοινή και την κατ' ιδίαν προσευχή. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα εξετάζεται το έργο του Θρηκρά, μοναχού από την Κωνσταντινούπολη (14^{ος} αι.), ο οποίος με τριαδολογικούς ύμνους και ευχές υπερασπίζεται την ενότητα κοινής και κατ' ιδίαν προσευχής με αποκορυφωμα αυτής της σχέσης τη μετοχή στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Εξερευνώνται η χειρόγραφη παράδοση, οι έντυπες εκδόσεις, η δομή του Ωρολογίου του Θρηκρά, η επίδραση που είχε το κείμενο αυτό στη λειτουργική ζωή των μοναχών.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Σκαλτσής, *Η παράδοση της κοινής και της κατ' ιδίαν προσευχής με ειδική αναφορά στο ωρολόγιο του Θρηκρά*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. *Θρηκράς*, εκδόσεις Ι. Μ. Παντοκράτορος Αγίου Όρους Καρύες 2008.
2. Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, *Η νοερά προσευχή έκφραση αληθούς Λατρείας Θεού. Μετά συναγωγής κειμένων παλαιών και νέων γερόντων*, εκδόσεις Μιδυδονία, Θεσσαλονίκη 2006.

(Π. Σκαλτσής)

43. Το Δίκαιο των Ετεροδόξων Εκκλησιών

Συγκριτική παρουσίαση της οργάνωσης και διοίκησης της Ρωμαιοκαθολικής και Αγγλικανικής Εκκλησίας. Η θέση των κληρικών και των λαϊκών, τα μυστήρια, η εκκλησιαστική περιουσία, οι εκκλησιαστικές ποινές και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια σύμφωνα με το νέο Κώδικα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και την τελευταία έκδοση των Κανόνων της Εκκλησίας της Αγγλίας. Ιδιαίτερη αναφορά στη διδασκαλία Ρωμαιοκαθολικών και Αγγλικανών για τις σχέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας.

Εγχειρίδια: 1. Νικόλαος Μαγγιώρος, *Το περιουσιακό δίκαιο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Le Goff, *Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Ν. Μαγγιώρος)

44. Διδασκαλία των Θρησκευτικών με νέες τεχνολογίες

Πώς σχεδιάζεται μια εκπαιδευτική εφαρμογή για διδασκαλία στην τάξη. Επιλογή και χρήση νέων τεχνολογικών μέσων και εφαρμογών στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στη σχολική τάξη. Εφαρμογή των θεωριών μάθησης στις τεχνικές δημιουργίας σχεδίων μαθημάτων διδασκαλίας με Η/Υ στη σχολική τάξη με χρήση υπολογιστή. Αρχές σχεδιασμού παρουσίασης ηλεκτρονικού υλικού για διδασκαλία με ηλεκτρονικό υπολογιστή και τεχνικές δημιουργίας του. Σχεδιασμός και ανάπτυξη σχεδίου διδασκαλίας για τα Θρησκευτικά με Η/Υ.

Εγχειρίδια: 1. Βασιλική Μητροπούλου, *Νέες Τεχνολογίες και Θρησκευτική Αγωγή*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Κωνσταντίνος Μπίκος, *Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1995.

(Β. Μητροπούλου)

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

45. Κοινωνικό έργο: Ιστορία και θεωρία.

(Ιωάννης Πέτρον -Νίκη Παπαγεωργίου)

46. Προκλήσεις Βιοηθικής

Το μάρτυρα παρουσιάζει τους παράγοντες που δημιουργήσαν τη βιοηθική και αντιμετωπίζει τα διλήμματα που προέχονται από τη βιοτεχνολογία, τη βιολογία, τη βιοιατρική και τη γενετική. Αναφέρεται στις προκλήσεις που αναφέρονται τόσο στην αρχή της ανθρώπινης ζωής, όπως τεχνητή και εξωσωματική γονιμοποίηση, κλωνοποίηση, αποκωδικοποίηση ανθρώπινου γονιδιώματος, εμβρυϊκή έρευνα, προγεννητικό έλεγχο, εκτρώσεις κ.λπ. όσο και εκείνες που παρουσιάζονται στην πορεία και το τέλος της, όπως είναι η εθανασία, οι μεταμοσχεύσεις και ο εγκεφαλικός θάνατος.

Εγχειρίδια: 1. Ανέστης Κεσελόπουλος, Εκ του Θανάτου εις την Ζωήν.

Θεολογική προσέγγιση στις προκλήσεις της βιοηθικής, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Δπ. Νικολάδης, *Από τη γένεση στη γενετική*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2006.

3. Β. Φανάρας, *Υποβηθηθούμενη, αναπαράγωγή*, εκδόσεις Παλιμήρηστον, Θεσσαλονίκη 2000.

(Αν. Κεσελόπουλος)

47. Προσέγγιση στον ορθόδοξο μοναχισμό

Εγχειρίδια: 1. Αν. Κεσελόπουλος, *Αλλ' είδον μοναχούς. Προσέγγιση στον ορθόδοξο μοναχισμό*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μωδοής Αγιορείτης, *Κάλλιπτος Τονέαρ, Παύλος Εδοσκήμαφ, Ολβιέ Κλεμίν, Στάβρος Φωπίου, Ορθόδοξος μοναχισμός*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1997.

(Αν. Κεσελόπουλος)

48. Ηθικά Κεφάλαια

Εγχειρίδια: 1. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Από το φόβο στην αγάπη. Σπουδή και μαθητεία στη Φιλοκαλία των ιερών Νηηπτικών. Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009.

2. Κων/νος Κορναράκης, Η διαλεκτική του φυλοκαλικού ήθους, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2002.

(π. Β. Καλλιακμάνης)

49. Κοινωνιολογία του δώρου

Εγχειρίδια: 1α. Μαρσέλ Μως, *Τό δώρο*. Μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999.

1β. Ν. Παπαγεωργίου, *Μεταμορφώσεις του Ιερού*. Κοινωνιολογία και Θρησκεία στο έργο του Μαρσέλ Μως, εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Maurice Godélier, *Το αίτημα του δώρου*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2003.

(Ν. Παπαγεωργίου)

50. Ψηφιακή Επεξεργασία Θεολογικών Δεδομένων και Κειμένων (ΤΙΓ). Έρευνα & Ερευνητικά Προγράμματα.

Εισαγωγή στην Θεωρία της Πληροφορίας και εφαρμογές της στα θεολογικά δεδομένα. Η εργοδικότητα των Η/Υ στην άντληση, ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων θεολογικού ενδιαφέροντος. Ειδικές μετρητικές εφαρμογές στον χώρο της θεολογικής έρευνας.

Ανάλυση και επεξεργασία του κειμενικού πλούτου της Θεολογίας με την υποστήριξη των λογικών μηχανών της Πληροφορικής. Συνδρομή της υπολογιστικής τεχνολογίας στην άντληση δεδομένων (data meaning) και δόμηση εφαρμογών στο κυριότερο πεδίο της θεολογικής έρευνας: τα κείμενα. Ψηφιοποιήσεις, αναδόσεις περιεχομένου, ψηφιακή επεξεργασία λόγου, αναδόσεις δομής, περιλήψεις, ψηφιακή επεξεργασία κειμένου κ.ά. Ειδική αναφορά στην ψηφιακή ομιλία κειμένων ελληνικής γλώσσας ΤΙΓ: Theasaurus Linguae Graecae. Παρουσίαση του περιβάλλοντος χρήσης της Βάσης Δεδομένων του ΤΙΓ

Συλλογές κειμένων θεολογικών: Sources Chrétiennes, Patrologia Graeca κ.ά. Ψηφιοποιήσεις και ψηφιακές μορφές των συλλογών. Τεχνικά στοιχεία ανάδυσης, κλειδές, ψηφιακοί αλγόριθμοι άντλησης δεδομένων από τις συλλογές, ευρετήρια κ.λπ.

Δόκιμος, πλήθρωικός και αντιπυσοφίμενος χώρος εφαρμοσμένης έρευνας και εργασίας είναι ο χώρος σύνταξης, εκπόνησης και ανάπτυξης προγραμμάτων στα πλαίσια π.χ. της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Κεντρικό θεματικό και ερευνητικό πεδίο στην διεξαγωγή των θεματικών ενότητων αποτελεί η αξιοποίηση της δυναμικής των Η/Υ στην πρωτοβουλία εκπόνησης και υποβολής προτάσεων προγραμμάτων.

Εισαγωγή στην λογική των υπολογιστικών φύλλων (spreadsheets) και εργοδική παρουσίαση του προγράμματος EXCEL.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική 1: Η Πλη-*

ροφορία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, Πληροφορία και Πληροφορική II. Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Margaret Durham, Data Mining: Εισαγωγικά I. Προηγμένα Θέματα εξόρυξης γνώσης από δεδομένα. Εκδόσεις Νέων τεχνολογιών, Αθήνα 2004.

(Ν. Μυρίδης)

51. Διαδίκτυο και Ψηφιακή Εικόνα στην Θεολογική έρευνα, την επιστήμη και την τεχνολογία.

Εισαγωγή στον αχανή χώρο του κυβερνοχώρου και ανάλυση των παραμέτρων του Διαδικτύου. Κριτήρια και προϋποθέσεις βελτιστοποιημένης διαδρομής αναζήτησης πληροφορίας. Κριτική χρήση και σημασία της ψηφιακής εικόνας και του αντίστοιχου πεδίου επεξεργασίας εικόνας στην λειτουργικότητα του Διαδικτύου. Θέματα και στοιχεία επεξεργασίας εικόνας. Σχέτιση και εφαρμογή των διαδικτυακών πληροφοριών και της άντλησής τους, όπως και της επεξεργασίας εικόνας, σε αντικείμενα θεολογικής έρευνας. Διεύρυνση της εστίασης σε θέματα επιστημονικής διερεύνησης και ενδιαφέροντος, καθώς και σε τεχνολογικές περιοχές και εφαρμογές.

Άσκηση: Εισαγωγή, παρουσίαση και ανάπτυξη εφαρμογών σε περιβάλλον PhotoShop.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, Πληροφορία και Πληροφορική I. Η πληροφορία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, Πληροφορία και Πληροφορική II. Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Παπαμάρκος, Ψηφιακή επεξεργασία και ανάλυση εικόνας, εκδόσεις Γκιούρδας, Αθήνα 2005.

(Ν. Μυρίδης)

Το ενδεικτικό πρόγραμμα μαθημάτων σχηματοποιείται από άποψη διδακτικών μονάδων ως εξής:

Εξάμηνα	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	Η'
Μαθήματα υποχρεωτικά	15	20	15	17	13	17	19	18
Μαθήματα κατ'επιλογήν υποχρεωτικά		6	6	6	6	6	6	6

